Bendrai finansuoja Europos Sąjunga

PATVIRTINTA
UAB ILTE
Veiklos plėtros tarnybos vadovo
2025 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. B-32
(2025 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. B-239
redakcija)

SKATINAMOSIOS FINANSINĖS PRIEMONĖS „PASKOLOS ŠILUMOS TIEKĖJAMS IR GAMINTOJAMS“ APRAŠYMAS

I SKYRIUS. ĮVADINĖ INFORMACIJA

1. Skatinamosios finansinės priemonės „Paskolos šilumos tiekėjams ir gamintojams“ (toliau – Priemonė) tikslas – didinti centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo (toliau – CŠVT) sistemų energijos vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai CŠVT sektoriuje ir suteikti finansavimą tiesioginių lengvatinių paskolų, derinamų su dotacija, forma pagal 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos pažangos priemonių Nr. 03-001-06-03-05 „Įgyvendinti AEI panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai didinančias priemones centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“ (toliau – AEI pažangos priemonė) ir Nr. 03-001-06-03-04 „Įgyvendinti centralizuoto šilumos, karšto vandens ir vėsumos tiekimo sistemų energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones“ (toliau – EVE pažangos priemonė) (toliau kartu – Pažangos priemonės) veiklas, nurodytas žemiau:

1.1. AEI pažangos priemonės veiklos:

1.1.1. Saulės energiją naudojančių technologijų, šilumos talpyklų įrengimas;

1.1.2. Biomasę naudojančių technologijų, šilumos talpyklų įrengimas;

1.1.3. Kitus atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių technologijų diegimas.

1.2. EVE pažangos priemonės veiklos:

1.2.1. Centralizuoto šilumos tiekimo (toliau – CŠT) tinklo pritaikymas 4-os kartos šilumos tiekimo sistemai;

1.2.2. Šilumos (vėsumos) apskaitos prietaisų su nuotolinio duomenų nuskaitymo funkcija įrengimas ir (arba) šilumos (vėsumos) apskaitos prietaisų, įrengtų ne Finansavimo lėšomis, modernizavimas, įdiegiant nuotolinio duomenų nuskaitymo įrangą (toliau – Šilumos (vėsumos) apskaitos prietaisų su nuotolinio duomenų nuskaitymo funkcija įrengimas).

2. Priemonė įgyvendinama iš kontroliuojančiojo fondo Energijos efektyvumo fondas (toliau – ENEF) lėšų. Priemonę įgyvendina nacionalinis plėtros bankas UAB ILTE (toliau – ILTE), kuris teikia finansavimą pagal Priemonę, kaip ENEF valdytojas, paskirtas vadovaujantis ENEF sutartimi.

3. Priemonės įgyvendinimui skirta iki 102 000 000 Eur (įskaitant ILTE valdymo mokestį), iš jų: iki 65 211 568,50 Eur Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF) lėšų ir iki 36 788 431,50 Eur Sanglaudos fondo (toliau – SaF) lėšų.

4. Priemonės aprašymas (toliau – Aprašymas) parengtas vadovaujantis Europos Sąjungos (toliau – ES) ir nacionaliniais teisės aktais, Priemonės schema bei kitais dokumentais, kurie išvardyti Aprašymo priede Nr. 1. Visi teisės aktai taikomi jų aktualia redakcija. Aprašyme teisės aktų sutrumpinimai naudojami taip, kaip įvardyta priede Nr. 1.

5. Paraiškos vertinamos eiliškumo tvarka pagal jų registravimo ILTE datą ir laiką. ILTE pateiktos paraiškos vertinimą atlieka per 40 darbo dienų nuo paraiškos (su visais vertinimui reikalingais dokumentais) pateikimo dienos. Detaliai paraiškų teikimas, vertinimas, Paskolos sutarties sudarymas arba atsisakymas sudaryti Paskolos sutartį yra reglamentuojamas ILTE Tiesioginių paskolų paraiškų ir prašymų teikimo ir vertinimo tvarkoje, kuri skelbiama viešai ILTE interneto svetainėje www.ilte.lt. Jei planuojama finansuoti Projektus pagal skirtingas Finansuojamas veiklas, kiekvienai Finansuojamai veiklai teikiama atskira Paraiška.
6. Paraiškos teikiamos ILTE per elektroninę paraiškų teikimo sistemą ILTE interneto svetainėje https://paslaugos.ilte.lt.
7. Aprašyme vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai pateikiami Aprašymo priede Nr. 2.

II SKYRIUS. BENDROSIOS PRIEMONĖS FINANSAVIMO SĄLYGOS

Bendrosios Priemonės finansavimo sąlygos yra taikomos visiems Paskolų gavėjams, nepriklausomai nuo Pažangos priemonės, dėl kurios finansavimo yra kreipiamasi.

1. Paskolos gavėjo tinkamumo sąlygos	Atitiktis Paskolos gavėjo bendrosioms tinkamumo sąlygoms vertinama pagal viešai prieinamų registrų duomenis, valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų pateiktus duomenis, viešai skelbiamą informaciją (pvz., Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos) ir Kliento pateiktą informaciją. Jeigu Kliento pateikta informacija neatitinka viešai prieinamų registrų ar valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų pateiktų duomenų, vadovaujamasi viešai prieinamų registrų ar valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų pateiktais duomenimis. Tais atvejais, kai Klientas nėra įsteigtas Lietuvoje, Kliento prašoma pateikti šalies, kurioje jis yra įsteigtas, atitinkamus dokumentus. 1. Tinkamumo sąlygos, kurios yra bendros visiems Paskolos gavėjams: 1.1. Klientui, jo vadovui, atstovui, Kliento nuosavybės ir valdymo struktūroje esantiems asmenims, Naudos gavėjui, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje, arba fiziniams ir juridiniams asmenims, kurių naudai bus naudojama paskola, sandorio ir (arba) mokėjimo bei tiekimo grandinėje dalyvaujantiems subjektams nėra taikomos tarptautinės sankcijos ir (ar) ribojamosios priemonės, kaip šios sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatyme, taip pat sankcijos, kurias nustato, taiko ar administruoja Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybė (įskaitant Jungtinių Amerikos Valstijų Iždo departamento Užsienio lėšų kontrolės biurą (angl. *The Office of Foreign Assets Control of the U.S. Department of the Treasury*); 1.2. Klientas kaip Ūkio subjektas sprendimo suteikti Paskolą metu nėra patiriantis sunkumų, kaip tai apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 651/2014 2 straipsnio 18 punkte. . Paskolos davėjas, siekdamas įsitikinti, kad Klientas kaip Ūkio subjektas sprendimo suteikti Paskolą metu nėra patiriantys sunkumų, iki sprendimo suteikti Paskolą patikrina Kliento kaip Ūkio subjekto patvirtintus paskutinių dvejų finansinių metų metinių finansinių ataskaitų rinkinius. Paaiškėjus, kad, pagal metinių finansinių ataskaitų rinkinius, Klientas kaip Ūkio subjektas buvo patiriantys sunkumų, tačiau Klientui pateikus pagrindžiančius dokumentus[1], kad iki sprendimo suteikti Paskolą dienos, Klientas kaip Ūkio subjektas nebėra laikomi sunkumų patiriančiais, bus laikoma, kad toks Klientas kaip Ūkio subjektas, Paskolos suteikimo metu nėra patiriantys sunkumų (atitiktis šiam reikalavimui yra vertinama ir tuomet, kai yra ilginama Paskolos trukmė); 1.3. Klientui nėra iškelta bankroto ir (ar) restruktūrizavimo byla pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą, jis nėra likviduojamas;

[1] Klientas turi pagrįsti, kad jis kaip Ūkio subjektas nėra sunkumų patiriantys, pateikdamas Paskolos davėjo finansinės atskaitomybės už paskutinį praėjusį ketvirtį arba mėnesio, ėjusio prieš paraiškos Paskolai gauti pateikimą, paskutinę dieną dokumentus ir, jei per laikotarpį nuo finansinių metų metinių finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo iki sprendimo suteikti Paskolą dienos įvyko nuosavybės struktūros (kapitalo, akcijų priedų, perkainojimo rezervų, rezervų) pokyčių, – dokumentus, pagrindžiančius šiuos pokyčius (sukauptų nuostolių padengimo, kapitalo padidinimo apmokėjimo, turto vertinimo ir (arba) kitus susijusius dokumentus).

	1.4. Klientas paraiškos pateikimo metu yra pateikęs valstybės įmonei Registrų centrui (kai tai yra privaloma pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius finansinę atskaitomybę) finansinių ataskaitų už paskutinius dvejus finansinius metus ar trumpesnį terminą, jei Klientas veikia trumpiau nei dvejus metus, rinkinį, kuriame būtų išsamiai pateikta nuosavo kapitalo sudėtis. Jei Klientas priklauso Įmonių grupei, valstybės įmonei Registrų centrui turi būti pateiktas Įmonių grupės metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys. Tuo atveju, jei Klientas ir (ar) Įmonių grupės įmonės, įskaitant Klientą, nesudaro metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio Lietuvos Respublikoje arba Kliento Įmonių grupės įmonės yra registruotos ne Lietuvos Respublikoje, patvirtintas metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys arba Įmonių grupės įmonių, registruotų ne Lietuvos Respublikoje, patvirtintas metinių finansinių ataskaitų rinkinys turi būti pateikiamas Paskolos davėjui. Metinių finansinių ataskaitų rinkinys, kuriame turi būti detaliai atskleista nuosavo kapitalo sudėtis, privalo būti pateiktas už paskutinius dvejus finansinius metus ar trumpesnį laikotarpį (kai Klientas veikia trumpiau nei dvejus finansinius metus). Taip pat metinių finansinių ataskaitų rinkinys turi būti audituotas, jei auditas privalomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus; 1.5. priimant sprendimą dėl Paskolos gavimo Klientas nėra gavęs valstybės pagalbos, kuri Paskolos davėjo sprendimu buvo pripažinta nepagrįstai išmokėta arba, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 55 straipsnio 2 dalyje Europos Komisijos buvo pripažinta nesuderinama su ES vidaus rinka (toliau – nesuderinama pagalba) ir (arba) pagalbos teikėjo, kaip jis apibrėžtas Konkurencijos įstatyme, sprendimu pripažinta neteisėta pagalba (toliau – neteisėta pagalba), arba yra grąžinęs visą jos sumą, įskaitant palūkanas, kaip nustatyta 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamente (ES) 2015/1589, nustatančiame išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles; 1.6. Klientui pagalba nėra teikiama Reglamento (ES) Nr. 651/2014 1 straipsnio 2 dalies c ir d punktuose, 3 dalies a ir c punktuose išvardytais atvejais; 1.7. Kliento ir (ar) Paskolos negrąžinimo rizika yra priimtino rizikingumo lygio, įskaitant riziką, susijusią su Kliento, jo vadovo, savininko, Naudos gavėjo reputacija ir Projektą įgyvendinančiu rangovu, o Projektas Paskolos davėjo yra pripažintas ekonomiškai pagrįstu ir finansiškai gyvybingu. Rizikingumo lygio bei Projekto ekonominio pagrįstumo ir finansinio gyvybingumo vertinimas atliekamas Paskolos davėjo vidaus procedūrų tvarka, o reikalavimai Projektą įgyvendinančiam rangovui skelbiami viešai Paskolos davėjo internetinėje svetainėje https://ilte.lt; 1.8. Klientas neturi arba yra nutraukęs prekybinius įsipareigojimus su Lietuvos Respublikai priešiškų šalių (Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika, Rusijos Federacijos aneksuotas Krymas, Moldovos Respublikos vyriausybės nekontroliuojama Padniestrės teritorija bei Sakartvelo vyriausybės nekontroliuojamos Abchazijos ir Pietų Osetijos teritorijos) fiziniais ir (ar) juridiniais asmenimis. Atitiktis šiame punkte nurodytam reikalavimui vertinama pagal Kliento Paskolos davėjui pateiktą deklaraciją (patvirtinimą apie prekybinių įsipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą); 1.9 Klientas, jo vadovas, atstovas, Kliento nuosavybės ir valdymo struktūroje esantys asmenys, naudos gavėjai nėra susijęs su pinigų plovimu, teroristų finansavimu, mokesčių vengimu ir (arba) kita nusikalstama veikla (pvz., Klientas veikia ar veikė didelės pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizikos srityje ir nėra dokumentų ar kitų įrodymų apie Kliento nuosavybės ir valdymo struktūrą, lėšų sandoriams vykdyti šaltinį, verslo santykius ar kitos informacijos ir dokumentų, kurie yra reikalingi laikantis privalomų teisės aktų, reglamentuojančių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją bei mokesčių vengimo prevenciją). Atitiktis šiam reikalavimui vertinama ILTE vidaus procedūrų nustatyta tvarka; 1.10. Kliento nuosavybės rodiklis (nuosavo kapitalo ir viso turto santykis) po Paskolos suteikimo nėra mažesnis kaip 0,1 arba 0,15 į nuosavą kapitalą įtraukiant akcininkų, susijusių ir (ar) kitų trečiųjų asmenų Klientui suteiktas paskolas, subordinuotas Paskolos davėjo paskolos (-ų) atžvilgiu (toliau – trečiųjų asmenų subordinuotos paskolos) (be trečiųjų asmenų subordinuotų paskolų nuosavas kapitalas turi būti teigiamas), skaičiuojant pagal paskutinių finansinių metų finansinių ataskaitų rinkinį ar paskutinį tarpinį finansinių ataskaitų rinkinį, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymo 3 straipsnyje. Jeigu pagal paskutinių finansinių metų finansinių ataskaitų rinkinį nuosavybės rodiklis po Paskolos suteikimo yra mažesnis kaip 0,1 arba 0,15 įtraukus trečiųjų asmenų subordinuotas paskolas, o pagal paskutinį tarpinį finansinių ataskaitų rinkinį yra didesnis kaip 0,1 arba 0,15 įtraukus trečiųjų asmenų subordinuotas paskolas, Klientas privalo pateikti Paskolos davėjui nuosavybės struktūros pokyčius pagrindžiančius dokumentus (sukauptų nuostolių padengimo, kapitalo padidinimo apmokėjimo, turto vertinimo ir (arba) kitus nuosavybės struktūros pokyčius įrodančius dokumentus). Kliento nuosavybės rodiklis turi būti pasiektas ne vėliau kaip iki Paskolos lėšų išmokėjimo. Kliento nuosavybės rodiklis netaikomas Klientui, kurį kontroliuoja ar

	kurio savininkė ar dalininkė yra savivaldybė ar valstybė, turinti daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime arba valstybė ar savivaldybė yra įgijusi akcijų, visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių daugiau kaip 1/2 balsų; 1.11. per paskutinius 5 metus galutiniu teismo sprendimu arba galutiniu administraciniu sprendimu Klientas, jo vadovas, administracijos, valdymo ir (ar) priežiūros organų narys arba asmuo, turintis Kliento atstovavimo, sprendimų priėmimo ar kontrolės įgaliojimus, nėra pripažintas kaltu ir neturi neišnykusio ar nepanaikinto teistumo dėl: 1.11.1. padaryto sunkaus profesinio nusižengimo; 1.11.2. sukčiavimo; 1.11.3. korupcijos; 1.11.4. nusikalstamo susivienijimo; 1.11.5. pinigų plovimo arba teroristų finansavimo; 1.11.6. teroristinių nusikaltimų arba su teroristine veikla susijusių nusikaltimų; 1.11.7. vaikų darbo ar kitų su prekyba žmonėmis susijusių nusikalstamų veikų; 1.11.8. dėl netinkamai vykdytų įsipareigojimų, susijusių su jam skirta ES finansine parama, ir dėl to įsipareigojimai buvo nutraukti anksčiau laiko ar iš jo buvo pareikalauta atlyginti nuostolius ar buvo pritaikytos kitos sankcijos; 1.11.9. padaryto pažeidimo, kaip ši sąvoka apibrėžta 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos 1 straipsnio 2 dalyje, t. y, bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas; 1.11.10. įsteigto kitoje jurisdikcijoje juridinio asmens, ketinant išvengti mokestinių, socialinių arba bet kokių kitų teisinių pareigų pagal jo registruotos buveinės, centrinės administracijos ar pagrindinės verslo vietos jurisdikciją arba nustatyta, kad Klientas buvo įsteigtas turint šiame papunktyje nurodytą ketinimą; 1.12. per paskutinius 5 metus galutiniu teismo sprendimu ar galutiniu administraciniu sprendimu Klientas nėra pripažintas kaltu ir neturi neišnykusio teistumo ar nepanaikinto teistumo dėl pareigų, susijusių su mokesčių ar socialinio draudimo įmokų mokėjimo, neatlikimo; 1.13. Klientas veikia Lietuvos Respublikoje. Klientas laikomas veikiančiu Lietuvos Respublikoje tuo atveju, jei jis kuria darbo vietas Lietuvos Respublikoje ir (arba) nuo savo vykdomos veiklos moka mokesčius į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, įmokas į Valstybinio socialinio draudimo fondą, Garantinį fondą ir Ilgalaikio darbo išmokų fondą; 1.14. Klientas atitinka minimalius patikimo mokesčių mokėtojo kriterijus, nustatytus Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 40^1 straipsnyje: 1.15. paraišką finansavimui teikiantis Klientas, kuriam perduotas šilumos ūkio ar jo dalies valdymas nuomos ar koncesijos pagrindais paraiškos pateikimo metu, ir šilumos ūkio turto savininkas (arba šilumos ūkio ar jo dalies turto savininkai ar šilumos tiekimą organizuojanti savivaldybės institucija ar savivaldybės valdomos įmonės) turi sudaryti ketinimų protokolą dėl Projekto įgyvendinimo nepažeidžiant Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 37 str. reikalavimų. Ketinimų protokole turi būti aptarti įsipareigojimai perleisti–perimti (esant Paskolos davėjo sutikimui) Paskolos gavėjo teises ir pareigas dėl Projekto įgyvendinimo, Paskolos lėšų grąžinimo, jei paraiškos pateikimo metu yra žinoma, kad Projekto įgyvendinimo metu ar jį įgyvendinus bei Paskolos sutarties galiojimo laikotarpiu pasibaigtų (nutrūktų) nuomos (koncesijos) sutartiniai teisiniai santykiai, kurių pagrindu Klientui perduotas šilumos ūkio ar jo dalies valdymas. Kartu su paraiška pateikiama ir šilumos ūkio ar jo dalies nuomos ar koncesijos sutartis.

2. Finansavimo lėšų paskirtis	1. Paskolos gavėjas gautas Finansavimo lėšas gali naudoti tik Projektui ir su jo įgyvendinimu susijusioms Tinkamoms išlaidoms finansuoti. Už Finansavimo lėšų panaudojimą pagal Paskolos sutartyje nurodytą paskirtį atsakingas Paskolos gavėjas. 2. Finansavimo lėšomis finansuojamų išlaidų, tinkamumas vertinamas pagal Paskolos gavėjo pateiktos paraiškos duomenis ir Projekto aprašymą.
3. Finansuojami Projektai ir jų įgyvendinimui keliami reikalavimai	1. Finansavimo lėšos skiriamos Projektams, kuriais įgyvendinamos Aprašymo I skyriaus 1 punkte išvardytos Pažangos priemonių veiklos (toliau – Finansuojamos veiklos). 2. Finansavimo lėšos Projektams finansuoti skiriamos atsižvelgiant į Projekto įgyvendinimo teritoriją: 2.1. ERPF lėšos, kai Projekto veiklos vykdomos ir sukurta infrastruktūra naudojama Vidurio ir vakarų Lietuvos regione (toliau – VVL); 2.2. SaF lėšos, kai Projekto veiklos vykdomos ir sukurta infrastruktūra naudojama Sostinės regione[2]. 3. Finansuojamiems Projektams keliami reikalavimai pagal Pažangos priemones nurodyti atskirai Aprašymo Specialiosiose sąlygose.
4. Privalomi pateikti dokumentai ir informacija	1. Kartu su paraiška Klientas turi pateikti žemiau nurodytus dokumentus: 1.1. dokumentus, susijusius su Kliento identifikavimu, nurodytus Paskolos davėjo Tiesioginių paskolų paraiškų ir prašymų teikimo ir vertinimo tvarkoje, kuri skelbiama viešai Paskolos davėjo interneto svetainėje www.ilte.lt; 1.2. jei Klientas vykdo AEI pažangos priemonės veiklas – užpildytą ir pasirašytą Projekto atitikimo Reikšmingos žalos nedarymo principui vertinimo anketą (deklaraciją) (Aprašymo priedas Nr. 3); 1.3. jei Klientas vykdo EVE pažangos priemonės veiklas - užpildytą ir pasirašytą Projekto atitikimo Reikšmingos žalos nedarymo principui vertinimo anketą (deklaraciją) (Aprašymo priedas Nr. 4); 1.4. Projekto aprašymą arba jam lygiavertį dokumentą (galimybių studiją). Projekto aprašyme turi būti aprašyta vykdoma ir (ar) planuojama vykdyti veikla, esama ir prognozuojama finansinė būklė, siūlymas dėl Paskolos įmokų mokėjimo grafiko išdėstymo ir užtikrinimo priemonių bei kita prašoma informacija. Taip pat turi būti pateiktos finansinės veiklos prognozės (skaičiavimai), atspindintys Kliento galimybę laiku mokėti įmokas pagal visus esamus ir būsimus Kliento finansinius įsipareigojimus visam Paskolos terminui. Pavyzdinė projekto aprašymo forma pateikiama Paskolos davėjo internetinėje svetainėje www.ilte.lt. Galimybių studija rengiama vadovaujantis 2019 m. balandžio 1 d. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) nutarimu Nr. O3E-93 „Dėl šilumos tiekėjų, Nepriklausomų šilumos gamintojų, Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų vertinimo ir derinimo Valstybinėje energetikos reguliavimo taryboje tvarkos aprašo patvirtinimo“; 1.5. einamųjų finansinių metų tarpinį paskutinio ketvirčio finansinių ataskaitų rinkinį, jei nuo einamojo ketvirčio pradžios yra praėję 40 kalendorinių dienų. Tuo atveju jei nuo einamojo ketvirčio pradžios nėra praėję 40 kalendorinių dienų, turi būti teikiamas ketvirčio, ėjusio prieš paskutinį ketvirtį, finansinių ataskaitų rinkinys arba lygiaverčiai dokumentai, kai įmonės veikia trumpiau nei vienerius metus; 1.6. Privataus finansuotojo ketinimo dalyvauti Projekto finansavime raštą. Raštas teikiamas tuo atveju, kai Privatus finansuotojas ketina suteikti paskolą. Paskolos davėjui pareikalavus, Privatus finansuotojas (netaikoma, kai Privatus finansuotojas yra Finansų įstaiga) turi įrodyti, kad yra finansiškai pajėgus dalyvauti Projekto finansavime ir pagrįsti skolinamų lėšų kilmę. Jei Klientas Projekto finansavime ketina dalyvauti nuosavomis lėšomis, tokiu atveju ši informacija turi būti pagrindžiama pateikiant nuosavų lėšų kilmę pagrindžiančius dokumentus; 1.7. jei vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatomis, įgyvendinant Finansavimo lėšomis apmokamą Projektą privaloma atlikti Projekto veiklų vertinimą, turi būti pateikiama poveikio aplinkai vertinimo ataskaita arba planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita. Jei paraiškos teikimo metu ataskaita dar nėra parengta, ji turi būti pateikta iki Paskolos sutarties pasirašymo. Jei Kliento planuojamo Projekto veikloms šie reikalavimai netaikomi, Klientas turi pateikti rašytinį paaiškinimą, kodėl vertinimas neprivalomas;

[2] Taikomas 2021–2027 m. ES fondų investicijų programos Stebėsenos komiteto 2023 m. spalio 5 d. posėdžio protokoliniu sprendimu Nr. 46P - 9 (15) patvirtintas specialusis projektų atrankos kriterijus “1. Projekto veiklos turi būti vykdomos ir sukurta infrastruktūra turi būti naudojama Sostinės regione”.

	1.8. atsakingos institucijos išvadą dėl Finansavimo lėšomis apmokamų Projekto veiklų poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo. Jei planuojama ūkinė veikla nėra susijusi su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių teritorijų aplinka, Klientas pateikia rašytinį paaiškinimą; 1.9. vykdant Projektus pagal AEI pažangos priemonės veiklas, dokumentus, įrodančius Kliento nuosavybės teisę į žemės sklypą ir (ar) pastatą, ir (ar) pastato dalį, kur vykdomos Projekto veiklos. Jei Projektas įgyvendinamas žemės sklype ir (ar) pastate, ir (ar) pastato dalyje, kurią Klientas valdo nuomos, panaudojimo ar patikėjimo teise, turi pateikti dokumentą, įrodantį, kad žemės sklypu ir (ar) pastatu, ir (ar) pastato dalimi galės naudotis iki Paskolos sutarties termino pabaigos, išskyrus Aprašymo 4 dalies „Privalomi pateikti dokumentai ir informacija“ 1.10 punkte numatytus atvejus; 1.10. jei įgyvendinant Projektą, Finansavimo lėšomis apmokamos investicijos į turtą, kurį Klientas valdo ir naudojasi nuomos (koncesijos) teise, Klientas turi pateikti ketinimų protokolą, atitinkantį reikalavimus, nurodytus Aprašymo II skyriaus 1 dalies „Paskolos gavėjo tinkamumo sąlygos“ 1.15 papunktyje ir šilumos ūkio ar jo dalies nuomos ar koncesijos sutartis; 1.11. smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaraciją, kurios forma patvirtinta Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. 4-119 „Dėl smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaravimo tvarkos aprašo ir Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaracijos formos patvirtinimo” (jeigu Klientas nėra smulkiojo ar vidutinio verslo subjektas, teikiama laisvos formos deklaracija apie įmonės statusą); 1.12. jei Klientas yra šilumos tiekėjas, tuomet turi pateikti šilumos tiekimo licenciją ir jos priedus. Jei nurodyti dokumentai yra viešai prieinami, gali pateikti nuorodą į viešai prieinamus dokumentus; 1.13. jei Klientas yra nepriklausomas šilumos gamintojas, tuomet turi pateikti prisijungimo prie šilumos perdavimo tinklo sąlygų ir jų priedų kopijas, kurios numatytos Sąlygų sąvade. Jei paraiškos teikimo metu šie dokumentai dar nėra gauti, jie turi būti pateikti iki Paskolos sutarties pasirašymo; 1.14. jeigu Klientas yra šilumos tiekėjas, kuriam šilumos tiekimo licenciją yra išdavusi savivaldybė ir ketinamos finansuoti investicijos nėra derinamos Taryboje, teikiama savivaldybės sprendimo, nurodančio, kad investicijos yra suderintos, kopija. Jei paraiškos teikimo metu šie dokumentai dar nėra gauti, jie turi būti pateikti iki Paskolos sutarties pasirašymo, o kartu su paraiška pateikiamas dokumentas, įrodantis, kad derinimo procesas pradėtas; 1.15. jeigu Klientas yra šilumos tiekėjas, kuriam šilumos tiekimo licenciją yra išdavusi Taryba arba Klientas yra nepriklausomas šilumos gamintojas, kuriam yra taikoma reguliuojama kainodara, teikiamas Tarybos nutarimo dėl investicijų sąrašo suderinimo arba nutarimo dėl investicijų projekto suderinimo, apimančio Projekte numatytas investicijas, išrašas. Jei Klientas yra šilumos tiekėjas, kuriam šilumos tiekimo licenciją yra išdavusi Taryba, bet šilumos tiekėjo atitinkamai veiklai nėra taikoma reguliuojama kainodara, Klientas teikia Tarybos nutarimo, kad jam netaikoma reguliuojama kainodara, kopiją, Jei paraiškos teikimo metu šie dokumentai dar nėra gauti, jie turi būti pateikti iki Paskolos sutarties pasirašymo, o kartu su paraišką pateikiamas dokumentas, įrodantis, kad derinimo procesas pradėtas; 1.16. statybą leidžiantį dokumentą, jei tokie dokumentai yra privalomi, arba pagrindimą, kodėl Kliento planuojamai veiklai leidimo nereikia. Jei paraiškos teikimo metu statybos leidimas dar nėra gautas, jis turi būti pateiktas iki Paskolos sutarties pasirašymo; 1.17. planuojamų įgyvendinti veiklų techninį projektą, parengtą teisės aktų nustatyta tvarka. Jei paraiškos teikimo metu techninis projektas dar nėra parengtas, jis turi būti pateiktas iki Paskolos sutarties pasirašymo; 1.18. jeigu Klientas planuoja nedidelės galios kogeneracinės elektrinės statybą, turi pateiki Tarybos leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus kopiją. Jei paraiškos teikimo metu šis dokumentas dar nėra gautas, jis turi būti pateiktas iki Paskolos sutarties pasirašymo; 1.19. atsižvelgiant į planuojamas vykdyti veiklas, pradines rodiklių reikšmes, nurodytas AEI pažangos priemonės apraše arba EVE pažangos priemonės apraše (rodiklių pateikimo forma skelbiama viešai interneto svetainėje https://ilte.lt prie konkrečios finansinės priemonės); 1.20. Kliento veiklos (finansinių) duomenų detalizacijos formą (skelbiama viešai interneto svetainėje https://ilte.lt prie konkrečios finansinės priemonės); 1.21. aktuali įmonės ir valdymo struktūra, t. y. nuosekli informacija apie visus įmonės ir valdymo struktūros lygmenis, taip pat visus įmonės nuosavybės ir valdymo struktūros lygmenyse esančius fizinius bei juridinius asmenis;

	1.22. kiti su Projekto įgyvendinimu susiję dokumentai ar informacija. 2. Išmokėjus visas Finansavimo lėšas arba suėjus Paskolos išmokėjimo terminui (kai yra išmokėta ne visa Paskolos suma), per 10 darbo dienų, Paskolos gavėjas turi pateikti: 2.1. dokumentus ir (ar) sertifikatus, įrodančius, kad įranga yra nauja ir atitinka ES bei Lietuvos Respublikos standartus; 2.2. įrengtų šilumos įrenginių, talpyklų vykdomąją dokumentaciją (Tarybos pažyma, priėmimo-perdavimo aktas ir kt.); 2.3. statinio ir (arba) įrenginio statybos užbaigimo aktą ar deklaraciją, įregistravimą Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre patvirtinantį dokumentą arba kilnojamojo turto įtraukimo į apskaitą arba įvedimo į eksploataciją aktą ir (ar) investicijų priėmimo – perdavimo aktą; 2.4. jei taikoma, dokumentą, patvirtinantį, kad suformuotos ir įregistruotos apsaugos zonos Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatyta tvarka; 2.5. informaciją apie pasiektus rodiklius bei, jei taikoma, tai pagrindžiančius dokumentus, kaip nurodyta AEI pažangos priemonės apraše arba EVE pažangos priemonės apraše. Jei Pažangos priemonių aprašymuose nurodytas vėlesnis pateikimo terminas nei nurodytas Aprašymo 4 dalies „Privalomi pateikti dokumentai ir informacija“ 2 punkte, vadovaujamasi terminais, nurodytais Pažangos priemonių aprašymuose.
5. Tinkamos finansuoti išlaidos	1. Finansavimo lėšomis gali būti apmokamos išlaidos, patirtos įgyvendinant Aprašymo Specialiosiose sąlygose nurodytas Finansuojamas veiklas. 2. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos tik tos išlaidos, kurios yra patirtos ne anksčiau kaip po paraiškos pateikimo Paskolos davėjui dienos, t. y. iki paraiškos pateikimo dienos **nėra** pasirašyta (-os) sutartis (-ys), susijusi (-os) su Projektu, ir (arba) apmokėta sąskaita dėl turto įsigijimo, prekių tiekimo ir (ar) paslaugų atlikimo, rangos darbų pradėjimo Projektui įgyvendinti. Projekto išlaidos yra tinkamos finansuoti, kai išlaidas pagrindžiantys dokumentai išrašomi Paskolos gavėjui arba Paskolos gavėjo įgaliotam asmeniui. 3. PVM yra tinkamas finansuoti, kai Paskolos gavėjas teisės aktų nustatyta tvarka neturi galimybės įtraukti jo į PVM atskaitą.
6. Netinkamos finansuoti išlaidos	1. Pagal Priemonę teikiamo Finansavimo lėšos negali būti naudojamos: 1.1. Paskolos gavėjo išlaidoms, kurios nėra susijusios su Paskolos gavėjo Projektu; 1.2. išlaidoms, kurios buvo finansuotos (apmokėtos) ar finansuojamos iš ES fondų, kitų ES finansinės paramos priemonių ir (ar) kitos tarptautinės paramos ar nacionalinių lėšų, jei visas lėšas kartu sudėjus su Finansavimo pagal Priemonę lėšomis, išlaidos būtų finansuotos daugiau nei 100 procentų išlaidų vertės; 1.3. paraiškos Paskolai ir Projekto aprašymo (ar jam lygiaverčio dokumento) parengimo išlaidoms dengti; 1.4. Paskolos gavėjo išlaidoms, kurios nėra skirtos Projekto įgyvendinimui ir kurios neatitinka Aprašymo 5 dalyje „Tinkamos finansuoti išlaidos“ nurodytų tinkamų finansuoti Projekto išlaidų; 1.5. išlaidos atsiskaityti su Rusijos Federacijoje, Baltarusijos Respublikoje, Rusijos Federacijos aneksuotame Kryme, Moldovos Respublikos vyriausybės nekontroliuojamoje Padniestrės teritorijoje bei Sakartvelo vyriausybės nekontroliuojamose Abchazijos ir Pietų Osetijos teritorijose registruotais fiziniais ir juridiniais asmenimis; 1.6. žemės įsigijimo ir (ar) nuomos ir su tuo susijusios išlaidoms finansuoti; 1.7. investicijoms, kurios pradėtos įgyvendinti iki paraiškos pateikimo dienos, t. y. iki paraiškos pateikimo dienos jau pasirašyta (-os) sutartis (-ys) ir (arba) apmokėta sąskaita dėl turto įsigijimo, prekių tiekimo ir (ar) paslaugų atlikimo, rangos darbų pradėjimo taip, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 651/2014 6 straipsnyje, finansuoti; 1.8. investicijoms, kurios yra fiziškai pabaigtos arba pilnai įgyvendintos sprendimo dėl finansavimo skyrimo priėmimo dieną, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/1060 58 straipsnio 2 dalies 2 pastraipoje; 1.9. Reglamento (ES) Nr. 2021/1058 7 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais. 2. Pagal konkrečias pažangos priemones papildomos netinkamos finansuoti išlaidos nurodytos atskirai Aprašymo Specialiosiose sąlygose.

7. Tinkamumo laikotarpis	Projekto išlaidos turi būti patirtos ir apmokėtos ne vėliau kaip iki 2028 m. spalio 31 d.
8. Projektų atitiktis horizontaliems principams (toliau – HP) ir ES pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) nuostatoms	1. Paskolos gavėjo įgyvendinamas Projektas negali daryti neigiamo poveikio HP: darnaus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą; lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt.). 2. Paskolos gavėjo įgyvendinamas Projektas, vadovaujantis Europos Komisijos 2021 m. vasario 18 d. patvirtintomis Reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pagal Ekonomikos atsparumo ir didinimo priemonės reglamentą techninėmis gairėmis, turi atitikti Reikšmingos žalos nedarymo principą (angl. *Do-No-Significant Harm*), t. y. turi neturėti neigiamo numatomo poveikio arba numatomas poveikis turi būti nereikšmingas 6 aplinkos tikslams, nurodytiems 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, 17 straipsnyje (atitikimas šiam reikalavimui vertinamas pagal Paskolos gavėjo užpildytą Aprašymo priedą Nr. 3, jei Paskolos gavėjas vykdo AEI pažangos priemonės veiklas, arba Aprašymo priedą Nr. 4, jei Paskolos gavėjas vykdo EVE pažangos priemonės veiklas). 3. Paskolos gavėjo įgyvendinamas Projektas negali pažeisti Chartijos pagrindinių teisių: orumo; asmenų, privataus ir šeimos gyvenimo, sąžinės ir saviraiškos laisvės; asmens duomenų; prieglobsčio ir apsaugos perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atvejų; teisių į nuosavybę ir teisių užsiimti verslu; lyčių lygybės, vienodo požiūrio ir lygių galimybių, nediskriminavimo ir neįgaliųjų teisių; vaiko teisių; gerojo administravimo, veiksmingo teisinės gynybos, teisingumo; solidarumo ir darbuotojų teisių; aplinkos apsaugos.
9. Paskolos sutarties sudarymo mokestis	1. Taikomas 0,4 proc. nuo Finansavimo lėšų dydžio vienkartinis mokestis, bet ne mažiau kaip 500 Eur ir ne daugiau kaip 5 000 Eur. 2. Paskolos sutarties sudarymo mokestis pagal Paskolos davėjo išrašytą išankstinę sąskaitą mokamas prieš Paskolos sutarties pasirašymą. 3. Paskolos sutarties sudarymo mokestis laikomas ENEF pajamomis.
10. Paskolos sutarties sąlygų ir įmokų mokėjimo grafiko pakeitimo mokestis	1. Jeigu Paskolos sutarties ar įmokų mokėjimo grafiko keitimą inicijuoja Paskolos gavėjas ir keičiamos neesminės Paskolos sutarties sąlygos, nedidinančios Paskolos gavėjo, Projekto ir (ar) Paskolos negrąžinimo rizikos, mokestis netaikomas. 2. Visais kitais atvejais Sutarties sąlygų keitimas 0,05 proc. dydžio mokestis nuo Finansavimo lėšų likučio, bet ne mažiau nei 100 Eur ir ne daugiau nei 1 000 Eur. 3. Mokestis sumokamas po prašymo pakeisti Paskolos sutarties sąlygas ar įmokų mokėjimo grafiką pateikimo. 4. Paskolos sutarties sąlygų ir įmokų mokėjimo grafiko pakeitimas atliekamas po mokesčio sumokėjimo. 5. Paskolos sutarties sąlygų ar įmokų mokėjimo grafiko pakeitimo mokestis laikomas ENEF pajamomis.
11. Paskolos valiuta	Visos sumos išreikštos eurais. Visi mokėjimai pagal Paskolos sutartį atliekami eurais.
12. Palūkanų normos	Taikoma fiksuota 2 proc. metinių palūkanų norma. Viršijus galimos suteikti valstybės pagalbos ribas, palūkanų norma gali būti didinama, bet ne daugiau nei iki 4 proc. metinių palūkanų normos.

13. Privataus finansavimo dalis Projekte	1. Finansavimo lėšos gali būti suteikiamos tik tuo atveju, jei Projekto finansavime dalyvauja nors vienas Privatus finansuotojas. Privatus finansuotojas Projekte gali dalyvauti teikdamas Paskolos gavėjui paskolą Projektui finansuoti. Privataus finansuotojo dalyvavimu laikomas ir Paskolos gavėjo dalyvavimas Projekto įgyvendinime nuosavomis lėšomis. Privatus finansuotojas prie Projekto įgyvendinimo turi prisidėti finansuodamas ne mažiau kaip 20 proc. tinkamų finansuoti Projekto išlaidų sumos, kuri skaičiuojama be PVM, išskyrus tuos atvejus, kai Paskolos gavėjas yra ne PVM mokėtojas. 2. Privačiu finansuotoju gali būti Paskolos gavėjas ir (ar) Lietuvos Respublikoje ar užsienio valstybėje veikiantis fizinis ar juridinis asmuo, kuris prisideda prie Projekto įgyvendinimo.
14. Paskolos sutarties terminas ir Paskolos išmokėjimas	1. Finansavimo lėšų išmokėjimo Paskolos gavėjui terminas - iki **36 mėn**. nuo Paskolos sutarties pasirašymo dienos, kuris, esant objektyvioms priežastims, gali būti pratęstas rašytiniu susitarimu. 2. Finansavimo lėšos išmokamos Paskolos gavėjui Paskolos sutartyje nustatyta tvarka ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki 2028 m. spalio 31 d. 3. Paskolos sutarties terminas taikomas skirtingai pagal Pažangos priemones ir yra nurodytas Aprašymo Specialiosiose sąlygose. 4. Iki Finansavimo lėšų pagal Priemonę pirmojo išmokėjimo pateikti pagrindžiančius dokumentus, kad Privatus finansuotojas sudalyvavo Projekto finansavime. 5. Trumpesnė nei maksimalaus termino Paskola gali būti pratęsiama iki maksimalaus galimo termino, jei Paskolos gavėjas to pagrįstai prašo ir sutinka sumokėti Paskolos davėjo nustatytą Paskolos sutarties sąlygų pakeitimo mokestį. Sprendimą dėl Paskolos pratęsimo Paskolos davėjas priima įvertinęs Paskolos gavėjo riziką ir atitikimą Reglamento (ES) Nr. 651/2014 nuostatoms.
15. Paskolos užtikrinimo priemonės	1. Paskolos lėšomis finansuojamas ilgalaikis turtas arba kitas Paskolos davėjui priimtinas lygiavertis ilgalaikis turtas (t. y. ne mažesnės vertės nei Paskolos lėšomis finansuojamas turtas) turi būti įkeistas Paskolos davėjo naudai. Paraiškos vertinimo metu nustačius didesnę Projekto neįgyvendinimo ir (ar) Paskolos negrąžinimo riziką, Paskolos davėjas, vadovaudamasis Paskolos davėjo vidaus tvarkomis ir individualiai įvertindamas Paskolos gavėjo galimybes, pareikalaus papildomų Paskolos grąžinimo užtikrinimo priemonių. Kai Paskolos gavėjas neturi kito ilgalaikio turto arba už Paskolos lėšas įsigyjamas ar Paskolos gavėjo pasiūlytas kitas ilgalaikis turtas yra netinkama Paskolos grąžinimo užtikrinimo priemonė dėl jos mažo likvidumo ar teisinių kliūčių ją įkeisti, prievolės įvykdymo užtikrinimas Paskolos davėjo sprendimu gali būti netaikomas. 2. Gali būti taikomos kitos Paskolos užtikrinimo priemonės (pvz., laidavimas ir (ar) garantijos, ir (ar) sąskaitos įkeitimas, ir (ar) gautinų sumų įkeitimas ar kt.) 3. Visas išlaidas, susijusias su Paskolos užtikrinimo priemonių pateikimu, įkeitimu ir draudimu, apmoka Paskolos gavėjas.
16. Finansavimo lėšų dydis vienam Paskolos gavėjui ir vienam Projektui	1. Finansavimo lėšų suma kiekvienam Paskolos gavėjui nustatoma individualiai, įvertinus finansavimo poreikį pagal Paskolos gavėjo pateiktą informaciją ir pagrindžiančius dokumentus. 2. Vienam Paskolos gavėjui kaip Ūkio subjektui gali būti suteikiamos kelios Paskolos. 3. Didžiausias galimas Finansavimo lėšų dydis priklauso ir nuo to, kokia Finansuojama veikla įgyvendinama Projekto metu, detaliau nurodyta Aprašymo Specialiosiose sąlygose.
17. Finansavimo forma ir Dotacijos dydis	1. Lengvatinė paskola derinama kartu su Dotacija. Maksimalus Dotacijos dydis Paskolos gavėjui nustatomas kiekvienai Pažangos priemonei atskirai ir detaliau nurodytas Aprašymo Specialiosiose sąlygose. Sprendimas dėl Dotacijos suteikimo ir Dotacijos sumos priimamas kartu su sprendimu dėl Paskolos suteikimo. 2. Finansavimo lėšos pagal Priemonę Paskolos gavėjui mokamos pagal pateikiamus mokėjimo prašymus. Su kiekvienu mokėjimo prašymu, išmokėjus Paskolos dalį, Paskolos sutartyje numatyta Dotacijos dalis proporcingai užskaitoma kaip išankstinis Paskolos dalies grąžinimas.
18. Valstybės pagalbos teikimas ir apskaičiavimas	1. Valstybės pagalba teikiama pagal Reglamento (ES) Nr. 651/2014 atitinkamų straipsnių, detaliau nurodytų Aprašymo Specialiosiose sąlygose, nuostatas. 2. Suteikta valstybės pagalba Paskolos atveju išreiškiama bendruoju subsidijos ekvivalentu (toliau – BSE).

	BSE apskaičiuojamas pagal formulę: BSE = (K – D) x T x ((N proc.+ R) – M proc.), kurioje: K – Paskolos suma, eurais; D – Galimos konvertuoti į Dotaciją Paskolos suma, eurais; T – Paskolos laikotarpis, kai Paskolos gavėjas naudojasi ar gali naudotis Paskolos lėšomis, išreikštas metais; N – Europos Komisijos kiekvieno mėnesio pirmą kalendorinę dieną interneto svetainėje https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates/reference-and-discount-rates_en skelbiama bazinė palūkanų norma R – Europos Komisijos komunikate nustatyta marža; M – metinė palūkanų norma, taikoma Paskolos gavėjui (Paskolos sutartimi nustatyta palūkanų norma). Skaičiuojant BSE atsižvelgiama į Paskolos grąžinimus. Bendra Paskolos ir Dotacijos, kuri buvo skirta Paskolos nurašymui, pagalbos suma (toliau – bendra pagalbos suma) apskaičiuojama taip: D + BSE. 3. Pagalba diskontuojama, vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 651/2014 7 straipsnio 3 dalimi, taikant Europos Komisijos komunikate nustatytą diskonto dydį, pagalbos suteikimo momentu.
19. Galimo Valstybės pagalbos dydžio nustatymas	1. Apskaičiavus bendrą pagalbos sumą, įvertinama, ar ji neviršys didžiausio galimo suteikti pagalbos dydžio, kuris apskaičiuojamas taip: D = K x L, kurioje: D – didžiausias galimas suteikti pagalbos dydis eurais; K – Tinkamų finansuoti išlaidų suma eurais (be PVM, išskyrus tuos atvejus kai Paskolos gavėjas yra viešasis juridinis asmuo, kuris apibrėžtas Aprašymo 5 dalies „Tinkamos finansuoti išlaidos“ 3 punkte ir teisės aktų nustatyta tvarka neturi galimybės įtraukti PVM į PVM atskaitą; L – didžiausias galimas pagalbos intensyvumas (žr. Aprašymo Specialiosiose sąlygose Lentelę Nr. 1 arba Lentelę Nr. 2). 2. Nustatant, ar Paskolos gavėjas yra didelė, vidutinė ar maža įmonė, atsižvelgiama į Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014 1 priedo ir 2 straipsnio nuostatas. 3. Apskaičiavus bendrą pagalbos sumą, įvertinama, ar ji neviršys didžiausio galimo suteikti valstybės pagalbos dydžio, nustatyto Reglamento (ES) Nr.651/2014 4 straipsnio 1 dalies atitinkamame punkte, detaliau nurodyta Aprašymo Specialiosiose sąlygose. 4. Jeigu bendra pagalbos suma viršija didžiausią galimą suteikti pagalbos dydį ir (ar) didžiausią galimą suteikti valstybės pagalbos dydį, atitinkamai yra siūloma keisti Paskolos suteikimo sąlygos (Paskolos suma, Paskolos laikotarpis, Paskolos palūkanų normos dydis, Dotacijos dydis).
20. Valstybės pagalbos sumavimas	Teikiama valstybės pagalba sumuojama, kaip tai nurodyta Reglamento (ES) Nr. 651/2014 8 straipsnyje.
21. Paskolų grąžinimas	1. Paskolos grąžinimo būdas – linijinis. Atsižvelgiant į Paskolos gavėjo prognozuojamus srautus ar kitas Paskolos vertinimo metu nustatytas aplinkybes, įmokų mokėjimo grafikas gali būti išdėstomas nelygiomis dalimis.

	2. Paskolos ir (ar) palūkanų grąžinimo pradžia nustatoma Paskolos davėjo sprendimu, tačiau bet kuriuo atveju ji negali būti ankstesnė nei Paskolos išmokėjimo laikotarpis. 3. Paskolos gavėjas Paskolą turi pradėti grąžinti pagal Paskolos davėjo sudarytą paskolos grąžinimo grafiką. 4. Paskolos gavėjas Paskolą ar jos dalį gali grąžinti anksčiau negu Paskolos sutartyje nurodytas Paskolos grąžinimo terminas be jokių papildomų mokesčių.
22. Probleminių Paskolų administravimas	1. Paskola laikoma probleminė, kai: 1.1. Paskolos gavėjui iškeliama nemokumo (restruktūrizavimo ar bankroto) byla arba jis yra likviduojamas; 1.2. Paskolos gavėjas 90 (devyniasdešimt) ir daugiau kalendorinių dienų neįvykdo finansinių įsipareigojimų pagal Paskolos sutartį (t. y. negrąžina Paskolos dalies ir (ar) nesumoka palūkanų). 2. Jei Paskola tampa probleminė, Paskolos davėjas, vadovaudamasi savo vidinėmis procedūromis, turi teisę Paskolos sutartyje nustatytais atvejais ir tvarka, vienašališkai, nesikreipdamas į teismą, nutraukti Paskolos sutartį ir pareikalauti nedelsiant grąžinti Paskolą (jos dalį) kartu su mokėtinomis palūkanomis ir kitomis pagal Paskolos sutartį mokėtinomis sumomis. Iki Paskolai tapus probleminė, Paskolos gavėjui susiduriant su finansiniais sunkumais vykdyti savo įsipareigojimus pagal Paskolos sutartį, Paskolos gavėjas ne vėliau nei per 30 (trisdešimt) dienų nuo finansinių įsipareigojimų nevykdymo pradžios, turi teisę kreiptis į Paskolos davėją dėl Paskolos restruktūrizavimo, o Paskolos davėjas skolininko įsipareigojimų vykdymo atžvilgiu, vadovaudamasi savo vidinėmis procedūromis, turi teisę prašyti pateikti papildomas prievolės užtikrinimo priemones už Paskolos įmokų mokėjimo grafiko pakeitimą ir skolos dengimo grafiko sudarymą.
23. Pažeidimas	Pažeidimai administruojami FP taisyklių XIII skyriuje nustatyta tvarka.
24. Viešinimas	1. Visi viešinimo veiksmai vykdomi remiantis FP taisyklių XIV skyriuje išdėstytomis nuostatomis. 2. Paskolos davėjas informaciją apie Priemonės sąlygas skelbia savo interneto svetainėje, taip pat taiko informavimo ir komunikavimo priemones savo iniciatyva, gali taikyti ir kitas viešinimo, reklamos priemones. Paskolų gavėjų sąrašai skelbiami Paskolos davėjo interneto svetainėje ir kitur teisės aktų nustatyta tvarka. 3. Paskolos gavėjas, kai Finansavimo lėšų suma viršija 500 000 Eur, informaciją apie įgyvendinamą Projektą pagal Priemonę skelbia gerai matomoje vietoje (pavyzdžiui, prie pagrindinio įėjimo į objektą) viešai pakabindamas ar pastatydamas nuolatinę informacinę lentelę ar stendą kaip nurodyta „Komunikacijos vadove projektų vykdytojams“. 4. Informacija apie ES emblemos naudojimo taisykles pateikta https://2021.esinvesticijos.lt/igyvendinimas-1/viesinimas
25. Kitos sąlygos	1. Paaiškėjus, kad Finansavimo lėšos Paskolos gavėjui buvo nepagrįstai išmokėtos, nes Paskolos gavėjas pateikė neteisingą informaciją ir (ar) dokumentus, ir (ar) nuslėpė informaciją, turinčią reikšmės sprendimo dėl Paskolos priėmimui, Paskolos gavėjas privalo grąžinti Paskolos davėjui visas nepagrįstai gautas Finansavimo lėšos pagal Priemonę su Paskolos sutartyje nustatytomis palūkanomis (Paskolos grąžinimo dienai) ir su palūkanomis, nustatytomis Komisijos pranešime dėl dabartinių valstybės pagalbos susigrąžinimo palūkanų normų ir taikomų orientacinių bei diskonto normų, paskelbtų remiantis Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 10 straipsniu (sprendimo dėl Paskolos suteikimo dienai), kurios skaičiuojamos nuo nepagrįstai išmokėtos Paskolos suteikimo Paskolos gavėjui dienos iki jos susigrąžinimo dienos. 2. Paaiškėjus, kad Paskolos gavėjui buvo suteikta neteisėta pagalba arba nesuderinama pagalba, Paskolos gavėjas privalo grąžinti suteiktą neteisėtą pagalbą arba nesuderinamą pagalbą, t. y. visas suteiktas ir negrąžintas Finansavimo lėšas pagal Priemonę su Paskolos sutartyje nustatytomis palūkanomis (Paskolos grąžinimo dienai) ir su palūkanomis, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2015/1589, vadovaujantis FP taisyklių, nustatyta tvarka. 3. Paskolos sutarties vykdymo laikotarpiu pasikeitus taikytiniems teisės aktams, Paskolos sutarties šalims bus taikomos aktualių galiojančių teisės aktų nuostatos.

	4. Be kitų nuostatų, Paskolos sutartyje nustatomos šios sąlygos: Paskolos sutarties šalių teisės ir pareigos, Paskolos gavėjo įsipareigojimai, Paskolos ir Dotacijos lėšų išmokėjimo tvarka, Paskolos sutarties sąlygų keitimo ir nutraukimo galimi atvejai ir tvarka, finansinių ir nefinansinių įsipareigojimų nevykdymo pasekmės bei kitos sąlygos.
26. Informacijos ir dokumentų saugojimas	Paskolos davėjas turi teisę tvarkyti su Priemonės įgyvendinimu susijusius asmens duomenis taip, kaip tai nustatyta Priemonės schemoje. Su Priemonės įgyvendinimu susiję asmens duomenys Paskolos davėjo tvarkomi ir saugomi 10 metų nuo paskutinio dokumento pagal Priemonę gavimo datos. Platesnė informacija apie tvarkomų asmens duomenų pobūdį, asmens duomenų tvarkymo tikslus ir teisinius pagrindus, asmens duomenų šaltinius, gavėjus, saugojimo terminus, duomenų subjektų teises ir jų įgyvendinimą bei kitos su asmens duomenų tvarkymu susijusios nuostatos yra nurodytos Informaciniame pranešime duomenų subjektams apie duomenų tvarkymą ILTE teikiant tiesiogines paskolas, viešai skelbiamas Paskolos davėjo interneto svetainėje www.ilte.lt skiltyje “Asmens duomenų apsauga".

III SKYRIUS. SPECIALIOSIOS PRIEMONĖS FINANSAVIMO SĄLYGOS

Lentelėje nurodytos Specialiosios Priemonės finansavimo sąlygos, kurios taikomos AEI pažangos priemonės veiklų finansavimui.

Sąlyga	**AEI pažangos priemonės veiklų finansavimo sąlygos**	
1. Paskolos gavėjai	1. Šilumos tiekėjai; 2. Nepriklausomi šilumos gamintojai.	
2. Skiriama finansavimo suma	1. Skiriama iki **75 000 000,00** Eur (įskaitant ILTE valdymo mokestį), iš jų: 1.1. iki **23 288 431,50** Eur SaF lėšos Sostinės regione įgyvendinamiems Projektams; 1.2. iki **51 711 568,50** Eur ERPF lėšos VVL regione įgyvendinamiems Projektams, iš kurių Projektams, kurių finansuojamos veiklos nurodytos 3.2 dalies „Biomasę naudojančių technologijų, šilumos talpyklų įrengimas“ 1 punkte (didelio naudingumo naujų ir modernizuojamų biokuro katilų technologinio kompleksas), finansuoti skiriama iki 7 875 000,00 Eur ERPF lėšos VVL regione. 2. Konkrečiai AEI pažangos priemonės veiklai skiriama finansavimo suma nurodyta AEI pažangos priemonės apraše. 3. Pagal AEI pažangos priemonę finansuojami projektai turi siekti šių rodiklių: 3.1. numatomo išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažėjimo (tonos CO_2 ekvivalentu per metus); 3.2. papildomų atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumų didėjimo (megavatai); 3.3. šilumos energijos kaupimo sprendimų didėjimo (megavatvalandės). 4. AEI pažangos priemonės rodiklių skaičiavimo metodika nurodyta AEI pažangos priemonės apraše.	
3. Finansuojamos veiklos	**Finansuojami Projektai ir jų įgyvendinimo metu patirtos išlaidos**	**Reikalavimai Projektams**
3.1. Saulės energiją naudojančių technologijų, šilumos talpyklų įrengimas	1. Saulės kolektorių ir su jų veikimu susijusios įrangos įrengimas. 2. Balansinių šilumos talpyklų įrengimas, įskaitant projektavimą, montavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (įrangos paleidimo, derinimo, bandymo darbus).	1. Saulės kolektoriai įrengiami kartu su balansinėmis šilumos talpyklomis. 2. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).

	3. Šilumos talpyklų ir su jų veikimu susijusios funkcinės įrangos[3]: a) šilumokaičių; b) cirkuliacinių siurblių; c) uždaromosios ir reguliavimo armatūros, valdymo ir automatizavimo sistemų; d) siurblinių pastatų; e) elektros įvadų; f) kitų įrenginių bei sistemų, būtinų šilumos talpyklų eksploatavimui ir aptarnavimui įrengimas, įskaitant projektavimą, montavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (paleidimo, derinimo, bandymo darbus).	1. Šilumos talpyklos ir su jų veikimu susijusi funkcinė įranga turi būti įrengiamos ir prijungiamos prie CŠT sistemų. 2. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).
3.2. Biomasę naudojančių technologijų, šilumos talpyklų įrengimas	1. **Didelio naudingumo** naujų ir modernizuojamų biokuro katilų technologinio komplekso: a) katilo ir jo priklausinių; b) pakuros; c) kuro transportavimo įrangos; d) šilumos gamybos efektyvinimo (įskaitant elektros generavimo bloką), dūmų valymo bei šalinimo įrenginių; e) pelenų šalinimo įrenginių; f) elektros ir automatikos sistemos; g) kitų įrenginių, funkciškai susijusių su šilumos gamyba, įrengimas, įskaitant projektavimą, montavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (įrangos paleidimo, derinimo, bandymo darbus).	1. Įrengtas ar modernizuotas didelio naudingumo biokuro katilas turi būti pritaikytas deginti biokurą, kurio gamyboje naudojamos miško kirtimo liekanos (SM3 standarto biokuras) bei turi itin sumažinti[4] išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. 2. Įrengiant didelio naudingumo biokuro katilą ar modernizuojant esamą, įrengiamas bent vienas katilinės efektyvumą didinantis elementas (dūmų valymo įrenginiai, vienas arba du kondensaciniai ekonomaizeriai arba degimui skirto oro šildytuvai, šilumos siurbliai, šilumos talpykla, kiti šiluminį efektyvumą didinantys įrenginiai ir sprendiniai skirti tik šio komplekso funkcionavimui arba įrengiamas elektros generavimo blokas). 3. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).
	1. **Nedidelės galios** biokuro kogeneracinių elektrinių įrangos, reikalingos, kad įrenginys ir (ar) technologinis kompleksas veiktų kaip didelio naudingumo biokuro kogeneracijos įrenginys, pritaikytas deginti miško kirtimo liekanas (SM3 standarto biokurą), palyginti su to paties pajėgumo įprastais šilumos gamybos įrenginiais, įrengimas: a) Naujų didelio naudingumo biokuro kogeneracijos įrenginių įrengimas, esamų šiluminės energijos gamybos įrenginių keitimas kogeneracijos	1. Įrengtas ar modernizuotas biokuro kogeneracijos įrenginys turi būti pritaikytas deginti biokurą, kurio gamyboje naudojamos miško kirtimo liekanos (SM3 standarto biokuras) bei turi itin sumažinti[5] išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. 2. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).

[3] Šilumos talpykla tinkama finansuoti nepriklausomai nuo kaupiamos šilumos šaltinio.

[4] Jei šios priemonės tikslas susijęs su elektros arba šilumos gamyba iš biomasės pagal Direktyvą (ES) 2018/2001, šia priemone siekiama bent 80% sumažinti įrenginyje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, šiam tikslui naudojant biomasę pagal šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo metodiką ir Direktyvos (ES) 2018/2001 VI priede nustatytą santykinę lygintino iškastinio kuro vertę.

[5] Jei šios priemonės tikslas susijęs su elektros arba šilumos gamyba iš biomasės pagal Direktyvą (ES) 2018/2001, šia priemone siekiama bent 80% sumažinti įrenginyje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, šiam tikslui naudojant biomasę pagal šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo metodiką ir Direktyvos (ES) 2018/2001 VI priede nustatytą santykinę lygintino iškastinio kuro vertę.

	įrenginiais CŠT sistemose (neviršijant 5 MW elektrinės galios, visas nominalus kurą deginančių įrenginių šiluminis našumas iki 20 MW); b) Esamų kogeneracijos įrenginių atnaujinimas, pakeičiant jų atskiras dalis ar įrengiant papildomą įrangą bei sistemas, pritaikytas SM3 biokuro naudojimui; c) Papildomos įrangos, kad būtų padidintas naudingumas, kai esamas įrenginys jau atitinka didelio naudingumo ribą, įrengimas, įskaitant projektavimą, sumontavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (įrangos paleidimo, derinimo, bandymo darbus).	
	1. Šilumos talpyklų ir su jų veikimu susijusios funkcinės įrangos[6]: a) šilumokaičių; b) cirkuliacinių siurblių; c) uždaromosios ir reguliavimo armatūros, valdymo ir automatizavimo sistemų; d) siurblinių pastatų; e) elektros įvadų; f) kitų įrenginių bei sistemų, būtinų šilumos talpyklų eksploatavimui ir aptarnavimui, įrengimas, įskaitant projektavimą, montavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (paleidimo, derinimo, bandymo darbus).	1. Įranga turi būti įrengiama ir prijungiama prie CŠT sistemų. 2. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).
3.3. Kitus atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių technologijų diegimas	1. Šilumos siurblių ir su jų veikimu susijusios funkcinės įrangos: a) šilumokaičių; b) cirkuliacinių siurblių; c) uždaromosios ir reguliavimo armatūros, valdymo ir automatizavimo sistemų; d) šilumos siurblio pastato; e) elektros įvadų; f) kitų įrenginių bei sistemų, būtinų šilumos siurblių eksploatavimui ir aptarnavimui įrengimas, įskaitant projektavimą, montavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (paleidimo, derinimo, bandymo darbus).	1. Absorbciniai šilumos siurbliai įrengiami biokurą naudojančiose katilinėse ir elektrinėse. 2. Kompresoriniai šilumos siurbliai įrengiami CŠT sistemose, panaudojant atliekinės šilumos (nuotekų, kondensato) ar aplinkos (grunto, vandens telkinių ar oro) energiją. 3. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).
	1. Įrangos atliekinei (liekamajai iš technologinių procesų ar vėsinimo sistemų) šilumai surinkti ir patiekti į šilumos perdavimo tinklą: a) šilumos siurblių; b) atliekinės šilumos surinkimo šilumokaičių su priklausiniais; c) recirkuliacinių siurblių ir ventiliatorių;	1. Įrengiama įranga turi būti prijungiama prie CŠT sistemų. 2. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).

[6] Šilumos talpykla tinkama finansuoti nepriklausomai nuo kaupiamos šilumos šaltinio.

<table>
<tr><td></td><td>d) vamzdynų (plastikinių, išskyrus šilumos tinklo vamzdynus);
e) valdymo, stebėjimo ir automatizavimo sistemų;
f) elektros įvadų;
g) statinių (šilumos siurbliui) ar esamų statinių funkcinio pritaikymo;
h) kitos susijusios funkcinės įrangos įrengimas, įskaitant projektavimą, montavimą, montavimo vietos paruošimą, bandymus (numatomus paleidimo, derinimo, bandymo darbus).</td><td></td></tr>
<tr><td>4. Dotacijos dydis</td><td colspan="2">Iki 25 proc. tinkamų finansuoti Projekto išlaidų, bet ne daugiau nei 50 proc. Paskolos davėjo sprendimu skirto finansavimo.</td></tr>
<tr><td>5. Paskolos sutarties terminas</td><td colspan="2">Paskolos sutarties terminas, įskaitant paskolos grąžinimo atidėjimo laikotarpį, neilgesnį nei Paskolos išmokėjimo terminas, negali būti ilgesnis kaip 240 mėnesių, kuris, esant objektyvioms priežastims, gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip iki 360 mėnesių, jei tai neprieštarauja Reglamento (ES) Nr. 651/2014 nuostatoms.</td></tr>
<tr><td>6. Valstybės pagalbos teikimas</td><td colspan="2">1. Valstybės pagalba teikiama pagal Reglamento (ES) Nr. 651/2014 41 straipsnio nuostatas.
2. Didžiausias galimas valstybės pagalbos intensyvumas proc.:
Lentelė Nr. 1
<table>
<tr><th>Labai maža ir maža įmonė</th><th>Vidutinė įmonė</th><th>Didelė įmonė</th></tr>
<tr><td>65 proc.</td><td>55 proc.</td><td>45 proc.</td></tr>
</table>
3. Didžiausias galimas suteikti valstybės pagalbos dydis nurodytas Reglamento (ES) Nr. 651/2014 4 straipsnio 1 dalies s) punkte.</td></tr>
</table>

Lentelėje nurodytos Specialiosios Priemonės finansavimo sąlygos, kurios taikomos EVE pažangos priemonės veiklų finansavimui.

Sąlyga	EVE pažangos priemonės veiklų finansavimo sąlygos
1. Paskolos gavėjai	Šilumos tiekėjai
2. Skiriama finansavimo suma	1. Skiriama iki **27 000 000,00** Eur (įskaitant ILTE valdymo mokestį), iš jų: 1.1. **13 500 000,00** Eur SaF lėšos Sostinės regione įgyvendinamiems Projektams; 1.2. **13 500 000,00** Eur ERPF lėšos VVL regione įgyvendinamiems Projektams. 2. Konkrečiai EVE pažangos priemonės veiklai skiriama finansavimo suma nurodyta EVE pažangos priemonės apraše. 3. Pagal EVE pažangos priemonę finansuojami projektai turi siekti šių rodiklių: 3.1. naujai pastatytų ar patobulintų centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklų vamzdynų didėjimo (kilometrai); 3.2. įrengtų šilumos, vėsumos, karšto vandens apskaitos prietaisų su nuotolinio duomenų nuskaitymo funkcija didėjimo (vienetai); 3.3. metinio pirminės energijos suvartojimo kiekio, iš kurio suvartojama būstuose, viešuosiuose pastatuose, įmonėse, kitur, mažėjimo (megavatvalandės per metus); 3.4. metinio pirminės energijos suvartojimo, iš kurio suvartojama kituose objektuose, mažėjimo (megavatvalandės per metus); 3.5. numatomo išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažėjimo (tonos CO_2 ekvivalentu per metus). 4. EVE pažangos priemonės rodiklių skaičiavimo metodika nurodyta EVE pažangos priemonės apraše.

3. Finansuojamos veiklos	Finansuojami[7] Projektai ir jų įgyvendinimo metu patirtos išlaidos	Reikalavimai Projektams
3.1. CŠT tinklo pritaikymas 4-os kartos šilumos tiekimo sistemai	1. Jungiamųjų vamzdynų ir kitos susijusios (funkcinės) įrangos, reikalingos CŠT sistemos arba jos dalies pritaikymui žemos temperatūros (<70°C / <45°C) šilumnešio nuolatiniam arba sezoniniam naudojimui, įrengimas. 2. Naujų vamzdynų paklojimas. 3. Cirkuliacinių siurblių ir pamaišymo mazgų įrengimas.	1. Įranga turi būti nauja (anksčiau nenaudota), atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota).
3.2. Šilumos (vėsumos) apskaitos prietaisų su nuotolinio duomenų nuskaitymo funkcija įrengimas	1. Įvadiniai šilumos (vėsumos) apskaitos prietaisai (su nuotolinio duomenų nuskaitymo funkcija), jų įrengimo ir (ar) keitimo išlaidos, susijusi įranga ir (arba) vien tik nuotolinio duomenų nuskaitymo įranga, užtikrinanti duomenų iš įvadinio šilumos (vėsumos) apskaitos prietaiso perdavimą į galutinio gavėjo duomenų bazes ir apdorojimą programiniu būdu (jeigu įvadiniai šilumos (vėsumos) apskaitos prietaisai buvo įrengti ne Finansavimo lėšomis), šios įrangos įrengimo išlaidos : a) šilumos apskaitos prietaisų (su nuotolinio duomenų nuskaitymo funkcija) įrengimas ir (ar) keitimas; b) nuotolinio duomenų surinkimo ir retransliavimo įrenginių ir jų tinklo įrengimas, konfigūravimas; c) duomenų keitiklių (kaupiklių) montavimas, konfigūravimas; d) papildomos įrangos, reikalingos nuskaityti duomenis iš apskaitos prietaisų (papildomų protokolų konverterių – priklausomai nuo apskaitos prietaisų ir duomenų kaupiklio techninių galimybių suderinamumo/nesuderinamumo) įsigijimas ir montavimas; e) programinės įrangos (sistemos), reikalingos duomenų nuskaitymui, apdorojimui ir pateikimui, sukūrimas arba įsigijimas; f) projektavimo darbų išlaidos.	1. Įrengiami atsikaitomieji (įvadiniai) šilumos apskaitos prietaisai ir (ar) nuotolinio duomenų nuskaitymo įranga **turi būti nauji**, atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos standartus (sertifikuota). 2. Paskolos gavėjas turi užtikrinti, kad diegiama įranga atitiks Bendrojo duomenų apsaugos reglamento reikalavimus: užtikrins duomenų apsaugą nuo trečių šalių prisijungimo, duomenų nuskaitymo arba sunaikinimo (negali būti naudojamos atviros sistemos). Naudojami įrenginiai bus apsaugoti prisijungimo slaptažodžiais, turi būti galimybės šifruoti siunčiamus duomenis ir protokolus, kad jie būtų žinomi tik gamintojui ir užsakovui.
4. Dotacijos dydis	Iki 20 proc. tinkamų finansuoti Projekto išlaidų, bet ne daugiau nei 50 proc. Paskolos davėjo sprendimu skirto finansavimo.	
5. Paskolos sutarties terminas	Paskolos sutarties terminas, įskaitant paskolos grąžinimo atidėjimo laikotarpį, neilgesnį nei Paskolos išmokėjimo terminas, negali būti ilgesnis kaip 120 mėnesių, kuris, esant objektyvioms priežastims, gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip iki 180 mėnesių, jei tai neprieštarauja Reglamento (ES) Nr. 651/2014 nuostatoms.	

[7] Projektai nefinansuojami, jei įsigyjama vartotojų vidaus sistemų pertvarkymui ar pritaikymui skirta įranga ir darbai; bei išlaidos iškastiniam kurui, išskyrus gamtines dujas, grindžiamos elektros energijos gamybos įrenginių statybai arba atnaujinimui. Išlaidos gamtinėmis dujomis grindžiamos gamybos įrenginių statybai arba atnaujinimui gali būti tinkamos tik, kai užtikrinama atitiktis 2030 m. ir 2050 m. klimato srities tikslams pagal Deleguotojo reglamento (ES) 2021/2139 1 priedo 4.30 papunktį.

<table>
<tr>
<td>6. Valstybės pagalbos teikimas</td>
<td>1. Valstybės pagalba teikiama pagal Reglamento (ES) Nr. 651/2014 46 straipsnio nuostatas.
2. Didžiausias galimas valstybės pagalbos intensyvumas proc.:
Lentelė Nr. 2
<table>
<tr><th>Labai maža ir maža įmonė</th><th>Vidutinė įmonė</th><th>Didelė įmonė</th></tr>
<tr><td>50 proc.</td><td>40 proc.</td><td>30 proc.</td></tr>
</table>
3. Didžiausias galimas suteikti valstybės pagalbos dydis nurodytas Reglamento (ES) Nr. 651/2014 4 straipsnio 1 dalies w) punkte.</td>
</tr>
</table>

Skatinamosios finansinės priemonės
„Paskolos šilumos tiekėjams ir gamintojams“
1 priedas

Reglamentuojantys teisės aktai

ES teisės aktai ir gairės:

1. 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2023 m. birželio 23 d. Komisijos reglamentu (ES) 2023/1315 (**Reglamentas (ES) Nr. 651/2014**);
2. 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (**Reglamentas (ES) 2018/1046**);
3. 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (**Reglamentas (ES) 2021/1060**);
4. 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (**Reglamentas (ES) 2021/1058**);
5. 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (**Taksonomijos reglamentas**);
6. 2021 m. vasario 18 d. Komisijos pranešimas Reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamentą techninės gairės 2021/C 58/01;
7. 2008 m. sausio 19 d. Europos Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (2008/C 14/02) (Reglamentas (ES) 2008/C 14/02);
8. kiti Priemonei taikytini ES teisės aktai, direktyvos, gairės ir kt.

Nacionaliniai teisės aktai ir dokumentai:

1. Lietuvos Respublikos nacionalinės plėtros banko įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas (toliau – SVV įstatymas);
3. Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas;
5. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;
6. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas;
7. Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymas;
8. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymas;
9. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas;

10. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas;
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugsėjo 12 d. nutarimas Nr. 910 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinių plėtros įstaigų įstatymo ir Lietuvos Respublikos inovacijų skatinimo fondo įstatymo įgyvendinimo“;
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 11 d. nutarimas Nr. 887 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Investicijų ir verslo garantijos“ veiklos;
13. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2023 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. 1-204 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos pažangos priemonės Nr. 03-001-06-03-05 „Įgyvendinti AEI panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai didinančias priemones centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“ aprašo patvirtinimo“ (**AEI pažangos priemonės aprašas**);
14. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2022 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. 420 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos pažangos priemonės Nr. 03-001-06-03-04 „Įgyvendinti centralizuoto šilumos, karšto vandens ir vėsumos tiekimo sistemų energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones“ (**EVE pažangos priemonės aprašas**);
15. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2024 m. lapkričio 20 d. įsakymas Nr. 1-195 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos pažangos priemonių Nr. 03-001-06-03-05 „Įgyvendinti AEI panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai didinančias priemones centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“ ir Nr. 03-001-06-03-04 „Įgyvendinti centralizuoto šilumos, karšto vandens ir vėsumos tiekimo sistemų energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones“ veiklų valstybės pagalbos teikimo schemos patvirtinimo“;
16. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymas Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“;
17. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2015 m. sausio 19 d. nutarimas Nr. O3-6 “Dėl naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvado patvirtinimo”;
18. Įgyvendinant Priemonę taikomi ir kiti, su Priemone ir skatinamųjų finansinių priemonių įgyvendinimu susiję, nacionaliniai taikytini teisės aktai, taisyklės, rekomendacijos, gairės ir jų pakeitimai, Paskolos davėjo vidaus procedūros ir tvarkos.

Skatinamosios finansinės priemonės
„Paskolos šilumos tiekėjams ir gamintojams“
2 priedas

Aprašyme vartojamos sąvokos

Dotacija	Paskolos gavėjui skiriamų lėšų suma, kuria sumažinama Paskolos suma pagal Aprašyme taikomas sąlygas, ir kurios Paskolos gavėjas Aprašyme ir Paskolos sutartyje nustatytomis sąlygomis neprivalo grąžinti.
ENEF	Kontroliuojantysis fondas „Energijos efektyvumo fondas“, finansuojamas Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolos ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis.
ENEF sutartis	ENEF steigimo ir finansavimo sutartis Nr. 1S-12/2015/19-10/8, pasirašyta tarp FM, EM ir Paskolos davėjo.
Finansų įstaiga	Kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme.
Finansavimo lėšos	Paskolos gavėjui suteikiama Paskola ir taikoma Dotacija.
FP taisyklės	Finansinių priemonių įgyvendinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“.
Įmonių grupė	Suprantama taip, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatyme.
Klientas	Juridinis asmuo, kuris yra pateikęs paraišką ir privalomus pateikti dokumentus Paskolai gauti Paskolos gavėjui įgyvendinant Priemonę.
Naudos gavėjas	Kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje.
Nepriklausomas šilumos gamintojas	Asmuo, gaminantis šilumą ir (ar) karštą vandenį ir parduodantis juos šilumos tiekėjui pagal šilumos pirkimo–pardavimo sutartį.
Paskola	Paskolos gavėjui skiriamų lėšų suma, kurią Paskolos davėjas suteikia (paskolina) Paskolos gavėjui ir kurią Paskolos gavėjas įsipareigoja naudoti ir grąžinti, laikydamasis Aprašyme bei Paskolos sutartyje nurodytų terminų ir sąlygų.
Paskolos davėjas	ILTE
Paskolos gavėjas	Klientas, kuriam pagal Aprašymą yra suteikiama Paskola ir su kuriuo pasirašyta Paskolos sutartis.
Paskolos sutartis	Tarp Paskolos davėjo ir Paskolos gavėjo pasirašyta sutartis dėl Paskolos ir Dotacijos suteikimo.
Paskolos sutarties terminas	Paskolos sutartyje nurodytas terminas, iki kurio pabaigos Paskolos gavėjas privalo Paskolos sutartyje nustatyta tvarka grąžinti Paskolos davėjui visą išmokėtą Paskolą.
Paskolos grąžinimo grafikas	Pasibaigus Paskolos išmokėjimo terminui Paskolos davėjo sudarytas grafikas, kuriame nustatomos Paskolos dalinių grąžinimų sumos ir jų mokėjimo terminai.

Pažeidimas	Taikytinos teisės pažeidimas, padarytas dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų ar Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir (ar) nacionalinės teisės įgyvendinimo veikloje dalyvaujančio ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, kai nepagrįstas išlaidas įtraukus į Lietuvos Respublikos valstybės ir (ar) Europos Sąjungos biudžetą būtų padaroma žala Lietuvos Respublikos valstybės ir (ar) Europos Sąjungos biudžetui.
Priemonės schema	Valstybės pagalbos teikimo schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2024 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. 1-195 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos pažangos priemonių Nr. 03-001-06-03-05 „Įgyvendinti AEI panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai didinančias priemones centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“ ir Nr. 03-001-06-03-04 „Įgyvendinti centralizuoto šilumos, karšto vandens ir vėsumos tiekimo sistemų energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones“ veiklų valstybės pagalbos teikimo schemos patvirtinimo“.
Privatus finansuotojas	Lietuvos Respublikoje ar užsienio valstybėje veikiantis fizinis ar juridinis asmuo, kuris prisideda prie Projekto finansavimo.
Privatus finansavimas	Privataus finansuotojo Klientui suteikta paskola ar kitos formos įnašas ar Paskolos gavėjo nuosavos lėšos.
Projektas	Paskolos gavėjo investicijos į Aprašyme nurodytas finansuojamas veiklas ir su vykdomomis investicijomis susijusių išlaidų apmokėjimas.
Sąlygų sąvadas	Prisijungimo prie šilumos perdavimo tinklo sąlygos suprantamos taip, kaip apibrėžta Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvade, patvirtintame Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2015 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. O3-6 „Dėl Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvado patvirtinimo“
Šilumos tiekėjas	Asmuo, turintis šilumos tiekimo licenciją ir tiekiantis šilumą vartotojams pagal pirkimo – pardavimo sutartis.
Užtikrinimo priemonės	Paskolos sutartyje nurodytos Paskolos gavėjo prievolių pagal Paskolos sutartį tinkamo įvykdymo užtikrinimo priemonės, kurios yra ar turi būti pateiktos Paskolos davėjui.
Ūkio subjektas	Klientas ir visos su juo pagal Reglamento (ES) Nr. 651/2014 I priedo 3 straipsnio 3 dalį susijusios įmonės.

Skatinamosios finansinės priemonės
„Paskolos šilumos tiekėjams ir gamintojams“
3 priedas

PROJEKTO ATITIKTIS REIKŠMINGOS ŽALOS NEDARYMO PRINCIPUI VERTINIMO ANKETA (DEKLARACIJA)*

ĮMONĖS PAVAINIMAS:
ĮMONĖS KODAS:
PROJEKTO PAVADINIMAS:

PATVIRTINU,

1. Kad planuojamas įgyvendinti projektas atitinka Reikšmingos žalos nedarymo principą (toliau – RŽNP), t. y. neturi reikšmingo neigiamo numatomo tiesioginio ir netiesioginio poveikio visiems 6 aplinkos tikslams, nurodytiems Taksonomijos reglamento 17 straipsnyje (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32020R0852). Žala aplinkos tikslams suprantama taip:
   1.1. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą klimato kaitos švelninimui, jei dėl jos išmetamas didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis.
   1.2. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą prisitaikymui prie klimato kaitos, kai dėl tos veiklos didėja dabartinio ir ateityje tikėtino klimato neigiamas poveikis tai pačiai veiklai arba žmonėms, gamtai ar turtui.**
   1.3. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą tausiam vandens ir jūrų išteklių naudojimui ir apsaugai, kai ta veikla daroma žala vandens telkinių, įskaitant paviršinį vandenį ir požeminį vandenį, gerai būklei arba geram ekologiniam potencialui arba gerai jūrų vandenų aplinkos būklei.
   1.4. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą žiedinei ekonomikai, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, kai dėl tos veiklos labai neefektyviai naudojamos medžiagos arba tiesiogiai ar netiesiogiai labai neefektyviai naudojami gamtos ištekliai, kai dėl tos veiklos labai padidėja atliekų susidarymo, deginimo ar šalinimo mastas arba kai ilgalaikis atliekų šalinimas gali sukelti didelę ilgalaikę žalą aplinkai.
   1.5. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą taršos prevencijai ir kontrolei, kai dėl tos veiklos labai padidėja į orą, vandenį arba žemę išmetamas teršalų kiekis.
   1.6. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugai ir atkūrimui, kai ta veikla yra labai žalinga ekosistemų gerai būklei ir jų atsparumui arba žalinga buveinių ir rūšių, įskaitant Europos Sąjungos svarbos buveines ir rūšis, išsaugojimo būklei.
2. Kad įgyvendinant projektą, bus laikomasi vykdomai veiklai taikomų Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų reikalavimų.
3. Kad įgyvendinant projektą bus siekiama išvengti reikšmingo neigiamo poveikio visiems 6 aplinkos tikslams. Atsiradus papildomoms neigiamo poveikio bet kuriam aplinkos tikslui rizikoms, bus numatomos ir įgyvendintos šias rizikas mažinančios (švelninančios, kompensuojančios) priemonės.
4. Kad šio vertinimo anketoje (deklaracijoje) pateikta informacija apie planuojamo įgyvendinti projekto atitiktį RŽNP yra tikra ir teisinga.

5. Kad sutinku UAB ILTE pateikti (pagal poreikį) papildomus dokumentus ir (arba) papildomą informaciją, reikalingą įsitikinti, kad projektas nedarys žalos visiems 6 aplinkos tikslams.

Klientas ar jo įgaliotas atstovas (vardas, pavardė) (parašas)

* Parengta, vadovaujantis 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ administravimo taisyklių 4 priedu.

**Tai konkrečiai reiškia, kad reikšminga žala prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui gali būti padaryta i) nepritaikius veiklos prie neigiamo klimato kaitos poveikio, jei tai veiklai toks poveikis gresia (pvz., kai pastatai statomi potvynių rizikos zonoje), arba ii) netinkamai prisitaikius, t. y. pasirinkus tokį prisitaikymo sprendimą, kurį įgyvendinus apsaugoma viena teritorija (žmonės, gamta ar turtas), tačiau padidėja rizika kitoje teritorijoje (pvz., kai supilamas pylimas aplink sklypą salpoje ir dėl to padaroma žala neapsaugotam kaimyniniam sklypui).

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą (analizė, tyrimas, kita)
1. Klimato kaitos švelninimas	Vertinama, kad veikla svariai prisideda prie klimato švelninimo tikslo, kadangi investicija prisideda mažinant ŠESD emisijas, didinant atsinaujinančių išteklių naudojimą. Skiriant paramą planuojama apie 50 tūkst. t. sumažinti kasmet išmetamo CO_2 kiekį. Taip pat vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/1060 I priedo klasifikatoriumi taikomas 100 proc. paramos, siekiant su klimato kaita susijusių tikslų, skaičiavimo koeficientas (048; 050; 052). Investicija prisideda mažinant ŠESD emisijas, didinant atsinaujinančių išteklių naudojimą.		Techninis projektas ir (arba) projekto aprašymas ir (arba) galimybių studija
2. Prisitaikymas prie klimato kaitos	Planuojamos veiklos investicijos neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui, kadangi planuojama diegti naujas ir (ar) modernizuoti esamas nedidelės galios AEI naudojančias technologijas, keisti nusidėvėjusius biokuro katilus kitomis AEI naudojančiomis technologijomis, diegti saulės energiją naudojančias technologijas, įrengiant šilumos siurblius ir trumpalaikio bei ilgalaikio saugojimo šilumos talpyklas ir tai neturės neigiamo poveikio žmonėms, gamtai ar turtui.		Techninis projektas ir (arba) projekto aprašymas ir (arba) galimybių studija
3. Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga	Vertinama, kad planuojama įgyvendinti veikla neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio šiam aplinkos tikslui, nes įgyvendinant šią veiklą neplanuojama statyti jokios infrastruktūros vandens telkinių apsaugos zonose arba arti vandens telkinių, kas galėtų turėti neigiamą poveikį tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimui. Veikla įgyvendinama vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2018 m. gruodžio 11 d. 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, taip pat nacionaliniais teisės aktais, kuriuose nustatyti reikalavimai užtikrinti tausų išteklių naudojimą ir apsaugą.		Įrodymas, kad veikla nepateks į vandens apsaugos zoną. Žemėlapis
4. Žiedinė ekonomika,	Vertinama, kad planuojama įgyvendinti veikla neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jos poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio		Atliekų tvarkymo planas

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą (analizė, tyrimas, kita)
įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą	netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad ši investicija atitinka žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, tikslą. Reikšmingos žalos nedarymo kriterijai: • Turi būti parengtas atliekų tvarkymo planas, kuriuo užtikrinamas maksimalus pakartotinis naudojimas, atnaujinimas arba perdirbimas gyvavimo ciklo pabaigoje, be kita ko, sudarant sutartis su atliekų tvarkymo partneriais, svarstant finansines prognozes ar oficialius projekto dokumentus; • Vykdant šią veiklą įvertinama, ar yra galimybė naudoti itin patvarią ir perdirbamą įrangą bei komponentus, kuriuos lengva išmontuoti ir atnaujinti, ir, kai įmanoma, jie naudojami.		
5. Oro, vandens ar žemės taršos prevencija ir kontrolė	Nenumatoma, kad vykdant veiklą susidarytų ženkli oro, vandens ir dirvožemio tarša. Veikla neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jos poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veikla atitinka oro, vandens ar žemės taršos prevencijos ir kontrolės tikslą. Veikla bus įgyvendinama vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2018 m. gruodžio 11 d. 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, kitais nacionaliniais teisės aktais, kuriuose nustatyti reikalavimai užtikrinti taršos prevenciją ir kontrolę.		Pagrindžiančių dokumentų pateikti nereikia
6. Biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas	Veikla neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio šiam aplinkos tikslui, nes įgyvendinant veiklą nėra numatoma, kad galėtų susidaryti oro, vandens ar žemės tarša. Veikla turi atitikti bendruosius reikšmingos žalos biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugai ir atkūrimui nedarymo kriterijus: • Pagal Direktyvą 2011/92/ES atliktas poveikio aplinkai vertinimas (PAV) arba analizė. • Jei buvo atliktas PAV, aplinkos apsaugos tikslais įgyvendintos reikiamos poveikio švelninimo ir kompensuojamosios priemonės.		PAV jeigu taikoma pagal veiklą. Įrodymas, kad veikla nepateks į saugomas teritorijas. Žemėlapis

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą (analizė, tyrimas, kita)
	Pažeidžiamos biologinės įvairovės vietovėse arba šalia jų (įskaitant „Natura 2000“ saugomų teritorijų tinklą, UNESCO pasaulio paveldo objektus ir pagrindines biologinės įvairovės teritorijas, taip pat kitas saugomas teritorijas) esančių vietovių ir (arba) vykdomų operacijų atveju atitinkamais atvejais buvo atliktas atitinkamas vertinimas ir, remiantis jo išvadomis, įgyvendintos būtinos poveikio švelninimo priemonės.		

Klientas ar jo įgaliotas atstovas (vardas, pavardė) (parašas)

* Nustačius neigiamą poveikį aplinkos tikslams, įmonė turi pateikti poveikio mažinimo, kompensavimo priemones.

(1) Ateities scenarijai apima Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos tipinius koncentracijų scenarijus RCP2.6, RCP4.5, RCP6.0 ir RCP8.5.

(2) Klimato kaitos vertinimo ataskaitos: Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC), kuri yra Jungtinių Tautų įstaiga, atsakinga už su klimato kaita susijusio mokslo vertinimą, periodiškai skelbiama informacija apie poveikį, prisitaikymą ir pažeidžiamumą, https://www.ipcc.ch/reports/.

(3) Pvz., Europos Komisijos valdomos „Copernicus“ paslaugos.

(4) Gamtos procesais pagrįsti sprendimai apibrėžiami kaip gamtos įkvėpti ir remiami sprendimai, kurie yra ekonomiškai efektyvūs, tuo pat metu teikia aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę naudą ir padeda stiprinti atsparumą. Tokie sprendimai lemia, kad miestuose, kraštovaizdžiuose ir jūrų peizažuose atsiranda daugiau ir įvairesnių gamtinių ir natūralių elementų ir procesų, įgyvendinant prie vietos sąlygų pritaikytas, išteklius tausiai naudojančias ir sistemines intervencijos priemones. Todėl gamtos procesais pagrįsti sprendimai yra naudingi biologinei įvairovei ir jais remiamas įvairių ekosisteminių paslaugų teikimas (https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/nature-based-solutions_en/). (2021 m. birželio 4 d. redakcija: https://ec.europa.eu/research/ environment/index.cfm?pg=nbs).

(5) Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Žalioji infrastruktūra. Europos gamtinio kapitalo puoselėjimas“ (COM/2013/0249 final).

Skatinamosios finansinės priemonės
„Paskolos šilumos tiekėjams ir gamintojams“
4 priedas

PROJEKTO ATITIKTIS REIKŠMINGOS ŽALOS NEDARYMO PRINCIPUI VERTINIMO ANKETA (DEKLARACIJA)*

ĮMONĖS PAVAINIMAS:
ĮMONĖS KODAS:
PROJEKTO PAVADINIMAS:

PATVIRTINU,

1. Kad planuojamas įgyvendinti projektas atitinka Reikšmingos žalos nedarymo principą (toliau – RŽNP), t. y. neturi reikšmingo neigiamo numatomo tiesioginio ir netiesioginio poveikio visiems 6 aplinkos tikslams, nurodytiems Taksonomijos reglamento 17 straipsnyje (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32020R0852). Žala aplinkos tikslams suprantama taip:
    1.1. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą klimato kaitos švelninimui, jei dėl jos išmetamas didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis.
    1.2. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą prisitaikymui prie klimato kaitos, kai dėl tos veiklos didėja dabartinio ir ateityje tikėtino klimato neigiamas poveikis tai pačiai veiklai arba žmonėms, gamtai ar turtui.**
    1.3. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą tausiam vandens ir jūrų išteklių naudojimui ir apsaugai, kai ta veikla daroma žala vandens telkinių, įskaitant paviršinį vandenį ir požeminį vandenį, gerai būklei arba geram ekologiniam potencialui arba gerai jūrų vandenų aplinkos būklei.
    1.4. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą žiedinei ekonomikai, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, kai dėl tos veiklos labai neefektyviai naudojamos medžiagos arba tiesiogiai ar netiesiogiai labai neefektyviai naudojami gamtos ištekliai, kai dėl tos veiklos labai padidėja atliekų susidarymo, deginimo ar šalinimo mastas arba kai ilgalaikis atliekų šalinimas gali sukelti didelę ilgalaikę žalą aplinkai.
    1.5. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą taršos prevencijai ir kontrolei, kai dėl tos veiklos labai padidėja į orą, vandenį arba žemę išmetamas teršalų kiekis.
    1.6. Vykdoma veikla laikytina darančia reikšmingą žalą biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugai ir atkūrimui, kai ta veikla yra labai žalinga ekosistemų gerai būklei ir jų atsparumui arba žalinga buveinių ir rūšių, įskaitant Europos Sąjungos svarbos buveines ir rūšis, išsaugojimo būklei.
2. Kad įgyvendinant projektą, bus laikomasi vykdomai veiklai taikomų Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų reikalavimų.
3. Kad įgyvendinant projektą bus siekiama išvengti reikšmingo neigiamo poveikio visiems 6 aplinkos tikslams. Atsiradus papildomoms neigiamo poveikio bet kuriam aplinkos tikslui rizikoms, bus numatomos ir įgyvendintos šias rizikas mažinančios (švelninančios, kompensuojančios) priemonės.

4. Kad šio vertinimo anketoje (deklaracijoje) pateikta informacija apie planuojamo įgyvendinti projekto atitiktį RŽNP yra tikra ir teisinga.
5. Kad sutinku UAB ILTE pateikti (pagal poreikį) papildomus dokumentus ir (arba) papildomą informaciją, reikalingą įsitikinti, kad projektas nedarys žalos visiems 6 aplinkos tikslams.

Klientas ar jo įgaliotas atstovas (vardas, pavardė) (parašas)

* Parengta, vadovaujantis 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ administravimo taisyklių 4 priedu.

**Tai konkrečiai reiškia, kad reikšminga žala prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui gali būti padaryta i) nepritaikius veiklos prie neigiamo klimato kaitos poveikio, jei tai veiklai toks poveikis gresia (pvz., kai pastatai statomi potvynių rizikos zonoje), arba ii) netinkamai prisitaikius, t. y. pasirinkus tokį prisitaikymo sprendimą, kurį įgyvendinus apsaugoma viena teritorija (žmonės, gamta ar turtas), tačiau padidėja rizika kitoje teritorijoje (pvz., kai supilamas pylimas aplink sklypą salpoje ir dėl to padaroma žala neapsaugotam kaimyniniam sklypui).

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo, arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą. (analizė, tyrimas, kita)
1. Klimato kaitos švelninimas	Investicijos atitinka Reglamento 2021/1060 I priede nustatytus 055 intervencinių priemonių srities reikalavimus taikant 100 proc. paramos siekiant su klimato kaita susijusių tikslų skaičiavimo koeficientą Investicija prisideda prie energijos taupymo ir mažina ŠESD emisijas. Investicijomis (taikoma visiems aplinkos tikslams): • siekiama mažinti pirminės ir galutinės energijos suvartojimą bei išmetamų ŠESD kiekį CŠVT sektoriuje, bus skatinamas CŠVT tinklų perėjimas prie 4 kartos šilumos tiekimo sistemos, kuriant integruotas CŠVT sistemas, efektyviai panaudojant liekamąją ir aplinkos energiją. • Siekiant sumažinti apie 12–13 % energijos CŠT tinkluose vartojimą bei daugiau nei 2 tūkst. t. kasmet išmetamo CO_2 kiekį, bus investuojama į centralizuoto energijos tiekimo vamzdynų sistemų modernizavimą ir plėtrą, diegiant žemesnės temperatūros režimus, technologijas (pvz.: cirkuliacinius siurblius, šilumos transformavimo punktus, šilumokaičius, vamzdynus skirtus žematemperatūriui režimui, matavimo prietaisus ir kt.); • bus investuojama į išmaniųjų šilumos tinklų valdymo – monitoringo sistemas, IT valdymo ir reguliavimo sistemų diegimą energetikos objektuose (pvz.: katilinėse, elektrinėse), siekiant efektyviai naudoti energiją, optimizuoti darbo režimus.		Techninis projektas ir (arba) projekto aprašymas ir (arba) galimybių studija
2. Prisitaikymas prie klimato kaitos	Planuojamos veiklos investicijos neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui, kadangi bus skatinamas CŠVT tinklų perėjimas prie 4 kartos šilumos tiekimo sistemos; bus investuojama į centralizuoto energijos tiekimo vamzdynų sistemų modernizavimą ir plėtrą, diegiant žemesnės temperatūros režimus, technologijas; bus investuojama į išmaniųjų šilumos tinklų valdymo –		Techninis projektas ir (arba) projekto aprašymas ir (arba) galimybių studija

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo, arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą. (analizė, tyrimas, kita)
	monitoringo sistemas, IT valdymo ir reguliavimo sistemų diegimą energetikos objektuose; bus investuojama į pastatų įvadinės šilumos prietaisus bei duomenų nuotolinio nuskaitymo sistemas ir tai neturės neigiamo poveikio žmonėms, gamtai ar turtui.		
3. Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga	Vertinama, kad planuojamos Investicijos neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jos poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiklos atitinka Tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos tikslą. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2021/2139 I priede nustatytai temai 7.5. „Pastatų energinio naudingumo matavimo, reguliavimo ir kontrolės prietaisų ir įrenginių įrengimas, techninė priežiūra ir remontas“ tikslas „Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga“ netaikomas. Investicijos atitinka Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2021/2139 I priede nurodytai temai 4.15. „Centralizuotas šildymas ir (arba) vėsinimas“ taikomus šio reglamento I priedo B priedėlyje nustatytus bendruosius reikšmingos žalos tausiam vandens ir jūrų išteklių naudojimui ir apsaugai nedarymo kriterijus.		Įsipareigojimai rangovui
4. Žiedinė ekonomika, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą	Vertinama, kad planuojamos įgyvendinti Investicijos neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad šios investicijos atitinka žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, tikslą. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2021/2139 I priede nustatytoms temoms 7.5. „Pastatų energinio naudingumo matavimo, reguliavimo ir kontrolės prietaisų ir įrenginių įrengimas, techninė priežiūra ir remontas“ ir 4.15. „Centralizuotas šildymas ir (arba) vėsinimas“ tikslas „Žiedinė ekonomika, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą“ netaikomas.		Pagrindimo nereikia
5. Oro, vandens ar žemės taršos prevencija ir kontrolė	Vertinama, kad planuojamos įgyvendinti Investicijos neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jos poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro		Pagrindžiančio dokumento teikti nereikia

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo, arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą. (analizė, tyrimas, kita)
	tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad ši veiklos investicija atitinka oro, vandens ar žemės taršos prevencijos ir kontrolės tikslą. Veikla turi atitikti šį reikšmingos žalos nedarymo kriterijų: • Ventiliatoriai, kompresoriai, siurbliai ir kita naudojama įranga, kuriai taikoma Direktyva 2009/125/EB, atitinkamais atvejais turi atitikti energijos vartojimo efektyvumo etiketės aukščiausios klasės reikalavimus, kitais atžvilgiais turi atitikti toje direktyvoje nustatytas įgyvendinimo taisykles ir yra laikoma geriausia turima technologija. Matavimo priemonės turi atitikti Direktyvos 2014/32/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su matavimo priemonių tiekimu rinkai, suderinamumo, reikalavimus. Viešųjų pirkimų dokumentuose turi būti užtikrinta, kad būtų perkami aukštus energijos vartojimo efektyvumo rodiklius atitinkantys produktai, paslaugos ir pastatai pagal Direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB nuostatas.		
6. Biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas	Investicijomis bus skatinamas CŠVT tinklų perėjimas prie 4 kartos šilumos tiekimo sistemos; bus investuojama į centralizuoto energijos tiekimo vamzdynų sistemų modernizavimą ir plėtrą, diegiant žemesnės temperatūros režimus, technologijas; bus investuojama į išmaniųjų šilumos tinklų valdymo – monitoringo sistemas, IT valdymo ir reguliavimo sistemų diegimą energetikos objektuose; bus investuojama į pastatų įvadinės šilumos apskaitos prietaisus bei duomenų nuotolinio nuskaitymo sistemas. Veikla neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio Biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo tikslui, nes nėra numatoma kurti jokios infrastruktūros saugomose teritorijose. Pagal atliktą pirminį vertinimą ir pagal šiuo metu galiojančių teisės aktų reikalavimus, poveikio „Natura 2000“ teritorijoms, biologinei įvairovei ir		Įrodymas, kad veikla nepateks į saugomas teritorijas. Žemėlapis

Patvirtinkite, kad aplinkos tikslams nebus daromas reikšmingas neigiamas poveikis			
Aplinkos tikslai:	Projektas neturės neigiamo tiesioginio ir netiesioginio poveikio šiam tikslui, nes:	Patvirtinkite: **TAIP -** neturės reikšmingo neigiamo poveikio/ **NE**- turės neigiamą poveikį*	Pateikite reikšmingos neigiamo poveikio nebuvimo, arba poveikio mažinimo priemonių pagrindimą. (analizė, tyrimas, kita)
	ekosistemai nebus. Todėl laikoma, kad veikla atitiks Direktyvose 2009/147/EB ir 92/43/EEB numatytus įsipareigojimus: Išsaugoti, palaikyti ar atkurti pakankamą buveinių įvairovę ir plotą visoms Europos Parlamento ir Tarybos 2009 m. lapkričio 30 d. direktyvos Nr. 2009/147/EB „Dėl laukinių paukščių apsaugos“ 1 straipsnyje nurodytoms paukščių rūšims. Nebus nukrypstama nuo Direktyvos nuostatų jos 9 straipsnyje numatytais arba kokiais nors kitais pagrindais.		

Klientas ar jo įgaliotas atstovas (vardas, pavardė) (parašas)

* Nustačius neigiamą poveikį aplinkos tikslams, įmonė turi pateikti poveikio mažinimo, kompensavimo priemones.

(1) Ateities scenarijai apima Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos tipinius koncentracijų scenarijus RCP2.6, RCP4.5, RCP6.0 ir RCP8.5.

(2) Klimato kaitos vertinimo ataskaitos: Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC), kuri yra Jungtinių Tautų įstaiga, atsakinga už su klimato kaita susijusio mokslo vertinimą, periodiškai skelbiama informacija apie poveikį, prisitaikymą ir pažeidžiamumą, https://www.ipcc.ch/reports/.

(3) Pvz., Europos Komisijos valdomos „Copernicus“ paslaugos.

(4) Gamtos procesais pagrįsti sprendimai apibrėžiami kaip gamtos įkvėpti ir remiami sprendimai, kurie yra ekonomiškai efektyvūs, tuo pat metu teikia aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę naudą ir padeda stiprinti atsparumą. Tokie sprendimai lemia, kad miestuose, kraštovaizdžiuose ir jūrų peizažuose atsiranda daugiau ir įvairesnių gamtinių ir natūralių elementų ir procesų, įgyvendinant prie vietos sąlygų pritaikytas, išteklius tausiai naudojančias ir sistemines intervencijos priemones. Todėl gamtos procesais pagrįsti sprendimai yra naudingi biologinei įvairovei ir jais remiamas įvairių ekosisteminių paslaugų teikimas (https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/nature-based-solutions_en/). (2021 m. birželio 4 d. redakcija: https://ec.europa.eu/research/ environment/index.cfm?pg=nbs).

(5) Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Žalioji infrastruktūra. Europos gamtinio kapitalo puoselėjimas“ (COM/2013/0249 final).